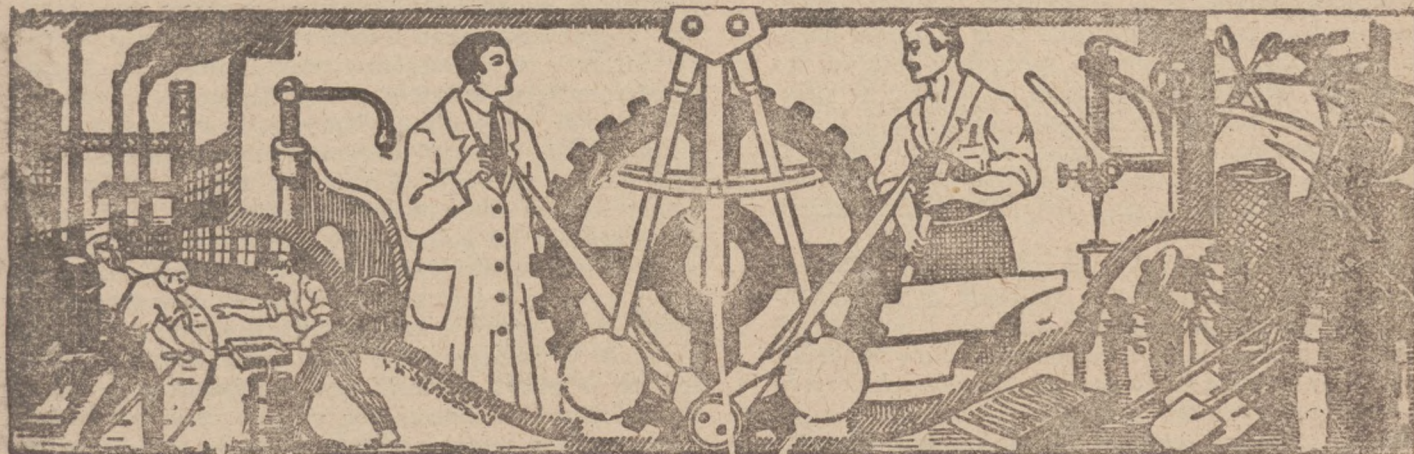

RYNEK METALOWY I MASZYNOWY

PRZEDPŁATA
kwartalna 4% zł + 40 gr za dostawę franko
w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach
w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na
stronie ostatniej

Nr. 7

Poznań, 16 lutego 1929

Rok IX

Zagadnienie podniesienia konsumpcji

Mimo znacznego wzrostu konsumpcji zarówno w stosunku do poszczególnych artykułów przemysłowych, czy rolniczych, jak i w stosunku do ilości tych artykułów na głowę ludności — w ciągu ostatnich trzech lat konsumpcja w Polsce ciągle jeszcze znajduje się na niestosunkowo niskim poziomie w porównaniu z przeciętną państw środkowo-europejskich.

Zagadnienie podniesienia konsumpcji jako takie jest niezwykle skomplikowane i nie może być rozpatrywane w abstrakcji od zagadnień podniesienia produkcji i dochodu społecznego w kraju. Stosunkowo wyższy poziom konsumpcyjny w porównaniu z latami inflacyjnymi udaje nam się ciągle jeszcze utrzymywać przy pomocy różnych sztucznych środków, gospodarczo po części szkodliwych i nieuzasadnionych. Całe zagadnienie polityki konsumpcyjnej sensu stricto obraca się wokół tego problemu, czy konsumpcję podtrzymywać i forsować przy pomocy tych różnorodnych sztucznych momentów, co niejednokrotnie prowadzi do życia nad stan zarówno z punktu widzenia jednostki, jak i całego organizmu gospodarczego. W ostatnich czasach rozpowszechniają się coraz bardziej metody sprzedaży, opierające się o system ratalny, o kredyty otwarte, czy tym podobne ułatwienia nabywania, w który to system wciąga się coraz to szersze rzesze społeczeństwa, jak np. sfery urzędnicze, które niejednokrotnie nie posiadają obiektywnych możliwości budżetowych nabywania pewnych droższych artykułów.

Otóż nie ulega żadnej wątpliwości, że jakkolwiek metody te same w sobie nie są szkodliwe, to jednak w naszych warunkach w wielu wypadkach mogą być niebezpieczne. Z drugiej strony trudno jednak dziwić się, że przemysł dąży do utrzymania produkcji na wysokim poziomie, popierając przez to liberalne warunki

płatności i że szerokie rzesze konsumentów po latach swoich potrzeb konsumpcyjnych, a przez to i poziom stopy życiowej. W obecnym stadium doprowadziło to do częściowej nadkonsumpcji. Wydaje się jednak, że system ten swoją drogą dzięki równoczesnemu pomysłnemu rozwojowi innych warunków gospodarczych abnegacji zaczynają stopniowo podnosić poziom postronnych, jak poprawa bilansu handlowego, przyniesie większe korzyści niż szkody, utrzymanie bowiem konsumpcji na wysokim poziomie wiąże się w decydującej mierze z ogólną polityką cen przemysłu, która uwarunkowana jest w znacznym stopniu stanem zatrudnienia zakładów wytwórczych, należytem ich uposażeniem technicznym oraz masowością produkcji, czyli wyzyskaniem możliwości produkcyjnych.

Właściwą jednak drogą popierania konsumpcji nie jest droga wytwarzania sztucznych, a przeto i przejściowych możliwości zbytu przy pomocy takich środków, jak wyżej przytoczone, lecz drogą tą jest polityka popierania produkcji, dzięki której wobec ogólnego obniżenia kosztów wytwórczości możliwem się staje obniżanie cen, względnie ich utrzymywanie na niezmiennym poziomie, a zarobki szerokich rzesz wzrastają i wracają zpowrotem częściowo do produkcji w postaci dodatkowej siły nabywczej.

O tem, że — jak dotychczas — nie mamy do czynienia z ogólnem zjawiskiem nadkonsumpcji w Polsce, że nie zjadamy całej nadwyżki naszego dochodu społecznego, świadczą cyfry dotyczące wzrostu wkładów oszczędnościowych. Wzrost ten świadczy o tem, że kapitalizacja wewnętrzna szybko rozwija się mimo ogólnej pauperyzacji i wzrastania konsumpcji. I tak wkłady oszczędnościowe w instytucjach oszczędnościowych wynosiły z końcem grudnia i z końcem r. 1926 208 milj. zł, w dniu 1 sierpnia r. ub. zaś podnio-

sły się do cyfry 602 milj. zł, łącznie zaś z wkładami bankowemi ogólna suma wkładów oszczędnościowych wynosiła 1 080 milj. zł.

W obecnym momencie wydaje się, że najracjonalniejsza polityka popierania konsumpcji powinna iść po liniach następujących: w pierwszym rzędzie należy niewątpliwie przeprowadzić sanację *w kierunku ukrócenia zbyt liberalnych metod sprzedaży ratalnej na rachunkach otwartych*, będących w modzie w pewnych działach życia gospodarczego. Taka akcja, której preludjum mamy już *w ukrócaniu terminów płatności wekslowych*, jako rezultat może chwilowo spowodować pewne osłabienie konsumpcji, jednakże o charakterze przejściowym.

Równocześnie jednak z akcją tą winna odbywać się *akcja propagandystyczna budzenia w społeczeństwie*, a zwłaszcza w pewnych rzeszach i w pewnych okolicach, zacofanych pod względem kultury materialnej, *zainteresowania ku zaspokajaniu pewnych dotychczas nieistniejących lub nierozpowszechnionych, a gospodarczo zdrowych potrzeb*. Wreszcie obok zasadniczych wytycznych polityki gospodarczej, które winny mieć na oku wszystko to, co sprzyja podniesieniu po-

ziomu produkcji i jej rentowności — *należy dążyć drogą polityki obniżania cen do podniesienia konsumpcji*.

Oczywiście obniżenie to nie może być następstwem jakiegoś nacisku administracyjnego, lecz musi wypływać z ogólnego układu stosunków produkcji. Jak dotychczas, mimo wzrostu wytwórczości, jej racjonalizacji, co niewątpliwie przyczyniłoby się do pewnego obniżenia kosztów, przypadających na jednostkę towarów, *ceny nie obniżyły się u nas, odchylenia są niewielkie i raczej utrzymują się na całkiem niezmiennym poziomie*. Tłumaczyć to można tem, że ciągle jeszcze *rentowność produkcji jest zbyt mała, by pozwoliła na politykę jej forsowania przez obniżanie cen* i że nadwyżki dochodów pochłaniane są przez wysokie koszty kredytów i przez inne ciągle niestosunkowo wysokie współczynniki kosztów produkcyjnych. W każdym razie w dalszym stadium rozwoju, *w miarę modernizacji, syndykalizacji naszej produkcji przemysłowej, polityka obniżania cen będzie miała całkiem realne podstawy* i ona to również przyczynić się winna do podniesienia niskiego poziomu konsumpcji w Polsce.

Roman Battaglia.

Ku likwidacji zatargu zarobkowego w górnictwie górnośląskiem

Sprawa wdrożonego przez „Zespół Pracy” ruchu zarobkowego w górnictwie górnośląskiem i powstałego zatargu na tle nielegalnego oraz przedwczesnego wypowiedzenia umowy pracy obowiązującej do końca b. r., z uwagi na poważną i groźną sytuację z możliwością proklamowania strejku, poza interwencją władz centralnych, zajął się intensywnie z ramienia władzy wojewoda śląski p. dr. Grażyński. Naznaczył on na poniedziałek 11. bm. w Województwie konferencję przedstawicieli związków zawodowych i pracodawców.

W konferencji tej wziął również udział przewodniczący komisji specjalnej dyr. p. Jastrzębski z Warszawy. Specjalna Komisja Ministerjalna, złożona z sześciu osób, przeprowadza bowiem od kilku dni badania nad sytuacją w przemyśle węglowym na Śląsku i odbyła już w tym celu cały szereg konferencji z odnośnymi czynnikami. Dyr. Jastrzębski przedstawił na konferencji w Województwie sposoby i metody badania komisji specjalnej, której działalność wykreślona jest na okres dwóch tygodni. Komisja zasięga informacji zarówno ze strony przemysłowców jak robotników i o wynikach swych badań złoży sprawozdania u władz centralnych, które stać się ma podłożem do zajęcia w tej sprawie dalszego stanowiska przez Rząd.

Ze strony organizacji pracobiorców brał w konferencji udział jedynie przedstawiciele Centralnego Związku Górników z posłem Stańczykiem, Generalna Federacja Pracy i Chrześcijański Związek Zawodowy z p. Musiołem na czele. Zespół Pracy udziału w konferencji odmówił i dlatego z przedstawicielami jego odbyły się później ponowne odrębne narady.

W toku obrad konferencji plenarnej poseł Stańczyk dowodził, że straty wynikające dla przemysłu węglowego z eksportu deficytowego, nie powinno się przelewać jedynie i wyłącznie na barki samych

górników, lecz wyrastający z tego tytułu ciężar ponosić winno całe społeczeństwo.

Ze strony przedstawicieli władz wywierano na reprezentantów organizacji robotniczych silny nacisk, by kierownicy okazali maksimum dobrej woli i uczynili jaknajdalej idące ustępstwa, by doczekali relacji i wyniku badań Specjalnej Komisji Ministerjalnej oraz wreszcie, by przystąpili do bezpośrednich pertraktacji bez pomocy rządu. Rozpoczęcie bezpośrednich rokowań pod przewodnictwem komisarza Gallota naznaczono na dzień 13. b. m.

W tym samym dniu i czasie, gdy toczyły się obrady w Województwie, odbył się w Katowicach III-ci Kongres Radców Zakładowych w górnictwie w sprawie proklamowania strajku. Przed kongresem naznaczona była konferencja przedstawicieli Zespołu Pracy z Komisją Piętnastu, w wyniku której kierownicy tej organizacji, poddając nieprzejeźdźlane swe stanowisko gruntowniejszej rewizji, odnieśli się do zabiegów interwencyjnych rządu i władzy wojewódzkiej z większym zaufaniem i pewną przychylnością.

Programowy mówca stwierdził na kongresie między innemi, że Rząd — uznając słuszność żądań robotników — zmierzać będzie ku korzystnemu ich załatwieniu, a strejk w obecnym czasie przyniósłby kolosalne straty nie tylko przemysłowcom i robotnikom, lecz całemu społeczeństwu i państwu.

Z wysuniętych postulatów przywrócone ma być prawo radców zakładowych z r. 1923, a podwyżka zarobków wahać się będzie około 10%, po porozumieniu natomiast z Konwencją Węglową w sprawach eksportu węgla, nastąpi niezawodnie dalsza podwyżka zarobków.

W wyniku obrad kongresu i przedstawionej zmienionej sytuacji, kongres przyjął następującą rezolucję:

„Zespół Pracy w całej pełni podtrzymuje swe żądania, ujęte w rezolucji z dnia 14 i 27 stycznia 1929 r. Jednakowoż ze względu na prośbę władz rządowych skierowaną do Zespołu Pracy, ażeby odczekać na wynik sprawozdania Komisji Specjalnej, która od poniedziałku dnia 11. b. r. rozpoczęła badać położenie gospodarcze w górnictwie, odracza się naznaczony termin wybuchu strejku aż do ukończenia prac tejże Komisji. Jeżeli po ogłoszeniu wyżej wymienionej Komisji zatarg nie został w polubowny i możliwy do przyjęcia sposób załatwiony, Kongres Rad Zakładowych upoważnia Zespół Pracy do ustalenia nowego terminu proklamowania strejku generalnego w górnictwie. W międzyczasie w dalszym ciągu kontynuować należy rozpoczętą akcję strejkową, ażeby na wszelki wypadek warstwa robotnicza była przygotowana do podjęcia walki, która będzie wówczas nieunikniona.“

W dalszym ciągu rezolucji Zespół Pracy zwraca się ostro przeciwko nieprzychylniej Zespołowi prasie oraz swym przeciwnikom na polu działalności orga-

nizacyjnej, wypadając z roli etyki i postępowania parlamentarnego wobec swych przeciwników.

Według obszernej relacji o ruchu zarobkowym pracy śląskiej, reprezentanci robotników na Kongresie przyjęli rezolucję o zaniechaniu strejku z widocznym zadowoleniem. Zauważyć było można brak jakiegokolwiek chęci podejmowania ostatecznej walki strejkowej wśród zespołów górniczych, przeważała bowiem — zresztą do pewnego stopnia uzasadniona — obawa, że w razie dłuższego trwania tak silnych mrozów jak obecnie, liczyć się można z przymusowym bezrobociem na kopalniach wskutek nieuruchomienia komunikacji kolejowej.

W rezultacie wszystkiego stwierdzić można z wyrazem zadowolenia, że rozżarzony przez „Zespół“ płomień ruchu zarobkowego w górnictwie, który stawał się już groźnym niebezpieczeństwem, zdolano narazie stłumić, co zezwala na przypuszczenie polubownego załatwienia zatargu, bez głębszych wstrząsów dla życia gospodarczego Śląska i reszty kraju.

El-Pe.

Światowa produkcja żelaza

Związek niemieckich hut żelaznych opublikował w tych dniach ciekawą statystykę światowej produkcji żelaza i stali. Według wspomnianej publikacji, przedstawia się produkcja ta w roku 1928 następująco (w tys. ton):

EUROPA:

	stal	żelazo
Niemcy	14 300	11 700
Zagłębie Saary	2 000	1 900
Francja	9 300	10 000
Anglja	8 600	6 700
Belgja	3 900	3 900
Luksemburg	2 600	2 800
Rosja	3 000	2 500
Włochy	1 800	500
Czechosłowacja	1 700	1 300
Polska	1 300	700
Rumunja	100	80
Jugosławja	80	20
Pozostałe państwa	2 330	2 010
Europa	51 010	44 210

AMERYKA:

Stany Zjednoczone	51 200	38 000
Kanada	1 200	800
Meksyk	70	50
Brazylja	—	70
Ameryka	52 470	38 920

AZJA:

Wszystkie kraje	2 450	2 700
Australja	500	500
Afryka Południowa	50	30

Wszystkie części świata	106 480	86 350
-------------------------	---------	--------

Dla porównania podajemy poniżej statystykę produkcji żelaza i stali w roku ubiegłym:

Europa	52 351	45 546
Ameryka	46 647	38 099
Azja	2 330	2 416
Australja	524	526
Afryka	50	20

Ogółem	101 902	86 606
--------	---------	--------

Z tabeli powyższej wynika przedewszystkiem, że produkcja żelaza i stali w państwach europejskich w roku ubiegłym zmniejszyła się dość wydatnie. Powiększyła się produkcja tych artykułów jedynie w Polsce, Francji, Belgji i Czechosłowacji.

ZWIEDZAJCIE

Targi Lipskie Wiosenne 1929

rozpoczynające się 3 marca

Zwiedzenie Targów opłaci się sowicie!

Targi ogólne od 3 do 9 marca

Wielkie Targi Techniczne i Budowlane od 3 do 13 marca

Targi Włókiennicze od 3 do 7 marca

Targi na obuwie i skóry od 3 do 7 marca

WSZELKICH INFORMACYJ udziela odwrotnie przedstawiciel honorowy

OTTO MIX - POZNAŃ, ul. Kantaka 6a -- Telefon 2396

5509

lub LEIPZIGER MESSAMT, LEIPZIG

7025

Projekt ustawy o stałym podatku majątkowym

W celu omówienia wniesionego do Sejmu projektu ustawy o stałym podatku majątkowym, zwołała Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu posiedzenie, w którym wzięli udział członkowie Izby, oraz przedstawiciele związków gospodarczych.

Zebrani wyrazili pogląd, że obecny moment depresji gospodarczej, przy istniejącym nierównomiernym rozkładzie ciężaru podatkowego, nie jest odpowiedni do wprowadzenia stałego podatku majątkowego. Wprowadzenie tego podatku i to tylko bardzo umiarkowanego, może być usprawiedliwione jedynie przy równoczesnym zreformowaniu całego systemu podatków bezpośrednich, zwłaszcza złagodzenia i stopniowej likwidacji podatku przemysłowego i upowszechnienia podatku dochodowego. Poza tem stwierdzono, że może on mieć miejsce tylko jako podatek uzupełniający dla przedmiotów dotychczas podatkami nie obciążonych.

Odnosnie do samego projektu ustawy wypowiedziano się następująco:

1. Urządzenia domowe i przedmioty osobistego użytku winny być wolne od podatku majątkowego.

2. Stawka podatkowa nie powinna przekraczać 2 proc.

3. Szacowanie wartości przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych, nie prowadzących prawidłowych ksiąg handlowych, nie powinno się opierać na obrocie.

4. Liczba przedstawicieli handlu w projektowanej radzie szacunkowej winna być zwiększona do dwóch.

5. Ustalenie majątku powinno nastąpić drogą indywidualnego oszacowania przez Komisje Szacunkowe za przybraniem rzeczoznawców, wskazanych oddzielnie dla każdej branży przez Izby przemysłowo-handlowe z głosem stanowczym, a to tak w I-szej, jako też w II-iej instancji.

6. Pobranie zaliczki w r. 1929 na stały podatek majątkowy, opartej o dochód — nie będący miernikiem majątku — jest nieuzasadnione.

7. Z chwilą wprowadzenia stałego podatku majątkowego należałoby zupełnie zlikwidować jednorazowy podatek majątkowy.

Powyższe wyniki obrad wraz z odpowiedniemi uzasadnieniami przedstawiła Izba miarodajnym czynnikom do rozpatrzenia.

Wycieczka na Bliski Wschód

W związku z komunikatem Izby Przemysłowo-Handlowej o wycieczce na Bliski Wschód donosimy uprzejmie, że na konferencji zainteresowanych przedstawicieli sfer gospodarczych w Ministerstwie Przemysłu i Handlu w dniu 24 stycznia został powołany do życia Komitet organizacyjny wycieczki w składzie delegatów:

1. Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów.
2. Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.
3. Górnośląskiego Związku Przemysłu Górniczo-Hutniczego.
4. Izby Handlowej dla Bliskiego Wschodu.
5. Stowarzyszenia Kupców Polskich.
6. Centrali Związku Kupców.
7. Rady Naczelnej Związków Drzewnych.
8. Banku Cukrownictwa.
9. Krajowego Związku Przemysłu Włókienniczego.

10. Związku Eksportowego Przemysłu Metalowego Przetwórczego.

11. Cement-Eksportu.

12. Związku Przemysłu Konfekcyjnego.

13. Stowarzysz. Dziennikarzy Gospodarczych.

Komitet ustalił następujące szczegóły wycieczki:

1. Marszruta: Warszawa — Constanza — Pireus — Ateny (zainteresowani Saloniki) — Aleksandria — Kair — Jerozolima — Jaffa — Tel — Aviv — Damas — Beyrouth — Tripoli — Alep — Adana — Smyrna — Konstantynopol — Konstanza — Warszawa.

2. Czas trwania: 35 dni.

3. Przybliżony koszt uczestnictwa — 4 000 zł.

4. Wyjazd — ostatnie dni lutego.

5. Zamknięcie zgłoszeń — 10 lutego.

Zgłoszenia uprasza się kierować pod adresem Komitetu Organizacyjnego Wycieczki na Bl. Wschód Warszawa, ul. Śto-Krzyska 27 m. 1.

Polska, Anglja i Włochy wobec Międzynarodowego Związku Stalowego

W „Industrie und Handelszeitung“ spotykamy następujące oświecenie sprawy przystąpienia Polski do Międzynarodowego Kartelu Stalowego.

Dnia 14 marca odbędzie się posiedzenie Międzynarodowego Związku Stali Surowej, w którym jednak ani Polska ani Anglja nie będą brały udziału; nie zostały nawet wysłane do nich zaproszenia. Możliwości porozumienia z Polską znacznie się zwiększyły zwłaszcza po zawarciu przez przemysł żelazny polski pewnego porozumienia z przemysłem niemieckim.

Na posiedzeniu w dniu 14 marca b. r. aktualna będzie sprawa odnowienia Kartelu, przyczem grupa niemiecka wysunie żądanie znacznego podwyższenia

dla niej kontyngentu eksportowego. Grupa francuska jak dotychczas nie jest w zasadzie temu przeciwna, jednak trzeba się liczyć z trudnościami na plenum; wątpliwem jest, czy punkt ten będzie można załatwić definitywnie w dniu 14 marca. W sprawie przystąpienia przemysłu włoskiego do związku nie obrobiono jeszcze nic w tym kierunku i nie prowadzono nawet nieobowiązujących rozmów. Przemysł włoski w chwili obecnej pracuje wyłącznie na pokrycie zapotrzebowania krajowego, tak, iż na rynku międzynarodowym posiada on małe znaczenie. Z krajów pracujących na zagranicę i będących ważnym czynnikiem na rynku międzynarodowym jedynie Polska i Anglja pozostają poza związkiem.

ST. GRABIANOWSKI

Biurowe Inżynierskie i Dom Techniczno - Handlowy

Poznań

Plac Wolności 14 a
Tel. 4010 i 4011

Katowice

ul. Słowackiego 24
(dom własny)
Tel. 1321 i 1322

Bydgoszcz

ul. Dworkowa 66
Tel. 912

Poleca do dostawy ze swoich składów w Poznaniu i Bydgoszczy oraz z reprezentowanych hut:

ARMATURE: parowa, gazowa i wodociągowa, szkła wodowskazowe, wzierne i ochronne manometry, oliwiarki, smarownice.

USZCZELNIENIA: Klingerit, tektura azbestowa i techniczna, płyty gumowe i sznur, pakunek konopny, azbestowy, grafitowany.

POMPY: skrzydełkowe, tłokowe, membranowe, tłoczki, smoki.

WĘŻY: gumowe, czerwone i czarne, parciane, ssące.

WYROBY SZMERGLOWE: tarcze, papier, płótno, proszek.

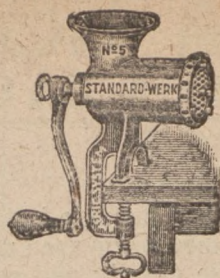
APARATY DO SPAWANIA: wytwornice, palniki do spawania i cięcia, wentyle redukcyjne, tlen, karbid, pałeczki, proszek i drut do spawania.

PILY: tarczowe, gatrowe i taśmowe, pilki do metalu.

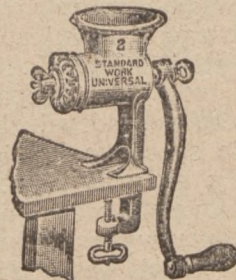
SILNIKI: elektryczne na prąd stały i trójfazowy, silniki spalinowe.

TYGŁE GRAFITOWE, cegły szamotowe, masę izolacyjną, korkową i inne artykuły techniczne.

4505b

maszynki do mięsa

maszynki uniwersalne

6741

lodownice

Od 40 lat znana
jako najlepsza

fabryka maszyn
gospodarczo-
domowych

Standard-Werk
STEINFELDT & CO.,

Viechen (Austria)

oferuje swe wyroby
w podwójnym wyso-
ko lśniącem pocyno-
waniu światowej
marki

„Standard-Werk“
franco oclone loko
swe składy w War-
szawie lub Bieleku
płatne w walucie
polskiej.

Łaskawe zapytania
uprasza się skiero-
wać wyłącznie do
naszego

Zastępcy General-
nego na Polskę:

maszynki do migdałów

wagi zegarowe

masielnice

Jakob S. Karl jun. — Wiedeń - Wlen II. Feuerbachstr. 8

ZAKŁADY

„EKONOMIA“
BIELSKO
WOJ. ŚL.

OCYSZCZANIE

Zmiękczenie
Filtrowanie
Odżelezianie
Odmangan.
Destylacja
Sterylizacja
Odpowietrzanie
Analizy etc

w WARSZAWIE
inż. B. RUDZIŃSKI
Wilcza 39-4. tel. 329-63.

6349

PALENISKA

do lokomobil i lokomotyw płużnych
ściany gardzielowe, ściany sitowe
oraz wszelkie prace
kotlarskie

wykonuje

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.
FABRYKA MASZYN i KOTLARNIA

Poznań
św. Wawrzyńca 36

Telef.: 6117, 6950

Adr. telegr.: Centrophug

7052

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO

ZAGRANICY

NIEMCY.

Związek „Esti” — przemysłu żelaznego i stalowego — odbył na początku miesiąca pierwsze swoje posiedzenie w Elberfeldzie. O ile obrady nad ogólnym stanem tego przemysłu nie przedstawiają szczególniejszych momentów, o tyle ważniejsze było omawianie zadania kupiectwa żelaznego i stalowych. Niestety, twierdzenia mówców nie mogły być poparte odpowiednimi danymi statystycznymi, których zbieraniem i ogłoszeniem zajęła się specjalna komisja. Wysokie ceny miedzi wpłynęły na podwyższenie farb brązowych. Nowa cena, uchwalona przez Związek niemieckich fabrykantów brązu wynosi 160 mk. za 100 kg., zamiast dotychczasowej ceny 121 $\frac{1}{2}$ %. Podwyżka ceny objęła wszystkie brązy złote i kolorowe.

Fabrykanci gwoździ budowlanych wprowadzili nową normę rabatową. Wedle tej uchwały udziela się przy sprzedaży bezkontraktowej gwoździ budowlanych o krótkim lub długim zastrzeżeniu piętnaście względnie dziesięć procent; przy kontraktowej sprzedaży od 500 kg. w górę 18 względnie 13%, 1000 kg. 20—15%, 2500 kg. 25—20% + 2% zniżki dodatkowej, 500 kg. 27—22% + 2% rabatu dodatkowego, 10 000 kg. 27—22% + 3% rabatu dodatkowego.

Podwyżce uległy również ceny widel dla rolnictwa i innych przemysłów. Podwyżka wynosi od 5—7 $\frac{1}{2}$ %.

ANGLJA.

Sprawa regulacji kwestji węglowej nie schodzi w kołach przemysłowców i ekonomistów angielskich z porządku dzień. Na ten temat, jak podaje P. I. E., ukazał się w jednym z ostatnich numerów stycznia ub. r. „Dagbladet” artykuł p. Hodgesa, wzywający wszystkich zainteresowanych przemysłowców, by przystąpili do zrównania jednego z głównych czynników produkcji mianowicie płac robotniczych kopalnianych. Ten sam Hadges, sekretarz międzynarodowego związku pracowników kopalnianych, omawiając sprawę skutecznej konkurencji węgla polskiego, stwierdza, że węgiel polski skutecznie konkurować może z węglem angielskim, dzięki niskim deficytowym stawkom kolejowym a głównie skutkiem korzystania z niskiego poziomu płac górników polskich.

W związku z tym drugim momentem autor artykułu wzywa do ogólnego podniesienia poziomu płac w przemyśle węglowym drogą międzynarodowych porozumień, i przy współpracy Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie.

Pozatem p. Hodges stwierdza konieczność zawarcia międzynarodowego porozumienia między krajami produkującymi węgiel na eksport, któreby unormowało ceny na poszczególne gatunki węgla w zależności od ich wartości kalorymetrycznej i ustaliłoby pewne kontyngenty eksportowe.

Zestawienia statystyczne angielskiego Departamentu Górnictwa podają następujące cyfry strat gór-

nictwa węglowego za okres piętnastomiesięczny od 1 stycznia 1925 do 31 marca 1926 przy siedmiogodzinnym dniu pracy:

całe przybliżone straty	13.356.955 £.
przybliżone straty miesięczne	890.464 £.
przybliżone straty za tonę	11.6 d

Za okres osiemnastu miesięcy od 1 stycznia 1927 do 30 czerwca 1928, przy ośmiogodzinn. dniu pracy:

całe przybliżone straty	11.183.921 £.
przybliżone straty miesięczne	621.329 £.
przybliżone straty za tonę	8.1 d

CZECHOSŁOWACJA

Tutejszy przemysł żelazny wykazuje od dłuższego czasu stały wzrost produkcji. W roku 1919 produkcja surowki żelaza stanęła na poziomie 50 proc. produkcji z przed wojny. W roku 1920 podniosła się nieco, ale już w r. 1922 spadła prawie o połowę, tak że osiągnęła tylko 25 proc. produkcji z roku 1913/14. W miarę poprawy waluty oraz konjunktury surowkowej, produkcja rosła od roku 1923 stale, aż w r. 1927 przewyższyła produkcję przedwojenną. W roku ubiegłym wyrób surowki żelaza utrzymał się przypuszczalnie na poziomie produkcji z r. 1927. Wedle danych statystycznych proces rozwoju produkcji surowki żelaza w latach powojennych przedstawia się:

w roku 1922 — 1923 — 1924 — 1925 — 1926 — 1927

w tysiącach ton: 335 — 817 — 983 — 1166 — 1088 — 1260

Znacznie lepsze dzieje przechodził w tych latach przemysł stalowy, który opiera się głównie na przeróbce druzgu. W roku 1927 produkcja surowki stali przewyższała produkcję z lat przedwojennych prawie półtora razy. Wynosiła ona:

w roku: 1922 — 1923 — 1924 — 1925 — 1926 — 1927

w 1000 ton: 505 — 936 — 1047 — 1183 — 1038 — 1330

W pierwszej połowie r. 1928 wyprodukowano 771.000 ton stali surowej; wobec tego, licząc na równomierną produkcję także w drugim półroczu, rok 1928 zaznaczył się dalszym wzrostem. Największą część produkcji żelaza i stali przypada na zakłady Włtkowskie, które na początku ubiegłego grudnia obchodziły swój 100 letni jubileusz założenia i pracy.

(Zebrał i opracował J. Taberski.)

MASZYNY

dla przemysłu drucianego

dla wyrobu siatek czworokątnych i falistych, wszelkie narzędzia dla fabrykacji siatek n. p. ślimacznice, nożyczki i t. p.

FR. HUTH i SYN
CHEŁMNO (Pomorze)

7070

FABRYKA OGRZEWAŃ CENTRALNYCH I APARATÓW

Inż. I. H. B. Teepe

Łódź, ul. Kopernika 40.

Rury żebrowe

z kutego żelaza o długościach do 6-ciu metrów
Rejestry z rur żebrowych. Nagrzewnice powietrzne
Proszę zażądać specjalnego katalogu. 6284

Maszyny

i okucia budowlane
(specjalność: „Baskwile“)

wykonuje

Firma JAN BRODA

TORUŃ, UL. KOSZAROWA 11-13. TELEFON 1441 i 1442

Adres telegraficzny: „BRODABIURO“

6964

KOMPRESORY

fabrykatu
NEUMANN U. ESSER
w akwizgranie (Anchor)
leżące i ruchome dla
wszelkich mocy jakoteż

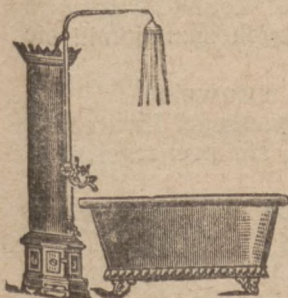
maszyny lodowe

i
urządzenia chłodnicze
dostarcza

MONTANIA

KATOWICE
Skrzynka pocztowa 442
TELEFON 119

A. STANEK

specjalna fabryka pie-
ców i wanien kąpiel-
owych wszelk. rodzaju.

Poznań

ul. Małe Garbary 7 a.

Telef. 33-50. Zał. w r. 1902

6847

Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty

Tow. Akcyjne

**PRZEMYSŁU
METALURGICZNEGO**

W POLSCE

RADOMSKO

Adres telegr.: „Metal“

Telefon nr. 22

wyrabia:

DRUT żelazny i stalowy ciągniony,
miedziowany, ocynkowany, dla te-
legrafów i telefonów, w kręgach i
prętach, drut kolczasty i skobelki.

GWOŹDZIE druciane kwadratowe, o-
krągłe i fasonowe,

LINY stalowe wydobywalne, pochylnia-
ne, prowadzące, niosące, ciągnące,
dla podnośników i dźwigów, dla
przekładni.

SPRĘŻYNY meblowe z końcami proste-
mi, zakręcanymi i zapinanymi.

KLAMERKI stalowe do bel.

NITY saskie, bednarskie, blacharskie,
kotłowe, do zbiorników, do krat, do
okrętów, do zawias.

WKRETKI żelazne i mosiężne do drze-
wa i do metali, wkretki kuźne, śruby
do krzeseł.

SZPADLE I ŁOPATY stalowe, mołyki,
skrobadła i tłuczki.

WIDŁY stalowe do siana, do nawozu,
do koksu, do buraków, do kartofli,
kopaczki i dziabki.

KONSTRUKCJE żelazne, jako to: bu-
dynki fabryczne, hale maszynowe,
szkielety wież kościelnych, dachy,
mosty, zbiorniki, pomosty, specjalne
wagony do piasku 15-o tonowe i
mniejsze, kolejki przenośne, zwro-
tnice kolejowe, rozjazdy i zwrotnice
tramwajowe, wagoniki, kolejki na-
powietrzne, dźwigi i kran.

4069

BUDOWA FABRYKI W TARN. GÓRACH.

Nowy gmach i budynki fabryczne fabryki przemysłu blaszanego w Tarnowskich Górach są już na ukończeniu i gdyby nie fala silnych mrozów, która wszelką pracę wstrzymała, uruchomienie zakładów przewidywane było już w najbliższym czasie. Do chwili uruchomienia fabryki zatrudnionych ma być około 200 robotników, co przyczyni się do pewnego odprężenia bezrobocia w tymże mieście.

MILJON ZŁOTYCH DLA AKADEMII GÓRNICZEJ W KRAKOWIE.

W ostatnich dniach odbyła się u p. Prezydenta Rzplitej konferencja w sprawie użytkowania miliona złotych, ofiarowanego do rozporządzenia p. Prezydenta na cele, związane z przemysłem hutniczym w Polsce. Na konferencję zaproszeni byli przedstawiciele prezydium Syndykatu Hut Żelaznych i prezydium Związku Hutniczego. W wyniku dyskusji zdecydowano przekazać całą sumę na studjum metalurgiczne w Akademii Górniczej w Krakowie.

RUDA ŻELAZNA POD CZĘSTOCHOWĄ.

W gminie Grabówka w pobliżu Częstochowy natrafiono na pokłady rudy żelaznej i niebawem przeprowadzona ma być akcja gruntowniejszego zbadania tychże pokładów co do rozmiarów i jakości rudy.

OLBRZYMI POŻAR FABRYKI POD LWOWEM.

W Ręcznie Polskiej pod Lwowem spłonęła największa w Polsce fabryka dykt i fornierów, należąca do Spółki Akc. „Oikos”. Pożar wybuchł około godz. 5 rano, a w krótkim czasie płomienie ogarnęły cały kompleks fabryczny, obejmujący 10 budynków, w których mieściły się kotłownia, suszarnia, hale maszynowe, magazyny i baseny. Ogień rozszerzał się z szaloną szybkością, znajdując podatny grunt w łatwopalnym materiale. O ratunku maszyn i materiałów mowy być nie mogło, ponieważ wewnątrz magazynu i hal przedstawiało jedno morze płomieni. Prócz urządzeń technicznych spaliły się także materiały, przedstawiające olbrzymią wartość. Wedle dotychczasowych obliczeń straty wynoszą kilka milionów złotych. 210 rodzin robotniczych pozostało bez chleba. Fabryka była ubezpieczona, jednakże premia asekuracyjna nie pokryje całej szkody.

POŻAR W FABRYCE MASZYN HERSZFELD-VICTORIUS.

W dniu 2 lutego r. b. w Mniszku pod Grudziądem wybuchł pożar w fabryce Herzfeld - Victorius, należącej do Koncernu Zjednoczonych Fabryk Maszyn „Unice”. Z niewiadomej przyczyny zapalił się dach nad biurami fabryki, poczem ogień przerzucił się na sąsiednią suszarnię i magazyn. Dzięki energicznej akcji ratunkowej straży pożarnej ogień ugaszono. Straty spowodowane pożarem wynoszą około 50 000 złotych, które pokryje towarzystwo asekuracyjne.

ZAGRANICZNY HANDEL POLSKI W ROKU 1928.

Według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego, tymczasowe wyniki handlu zagranicznego Polski (łącznie z w. m. Gdańskiem) w r. 1928 przedstawiają się, jak następuje: Przewieziono towarów 5 165 374 ton, wartości 3 362 164 tys. zł. Wywieziono towarów 20 423 562 ton, wartości 2 507 990 tys. zł. Saldo bierne bilansu handlowego za r. 1928 r. wynosi 854 174 tys. zł.

NOWY SKANDAL PRZEMYTNICZY NA GÓRNYM ŚLASKU.

Przed kilku dniami wykryto na Górnym Śląsku nową olbrzymią aferę przemytniczą. Ujawniono mianowicie 30 wagonów wyrobów żelaznych zadeklarowanych jako towar austriacki, który jednak, jak wykazało dochodzenie, jest pochodzenia niemieckiego. Afera zatacza szersze kręgi, sięga bowiem do szeregu miast Polski jak Warszawa, Wilno, Lwów i Kraków. Szczegóły sprawy ze względu na toczące się śledztwo trzymane są narazie w tajemnicy.

USTĄPIENIE NACZELNEGO DYREKTORA ZAKŁADÓW STARACHOWICKICH.

Prasa śląska donosi, że dotychczasowy i długoletni naczelny dyrektor Zakładów Starachowickich inż. Stanisław Surzycki ustąpił ze swego stanowiska. Naczelnym dyrektorem został mianowany inż. Raczynski, b. dyrektor tow. „K. Rudzki i S-ka”, a ostatnio dyrektor Zjednoczenia Polskich Maszyn i Narzędzi Rolniczych w Warszawie. Stanowisko dyrektora Zjednoczenia fabryk pozostaje narazie nie obsadzone.

KONKURS NA SAMOŁOT PASAŻERSKI.

Ministerstwo komunikacji ogłosiło konkurs na samolot pasażerski wyłącznie polskiej konstrukcji. Na osiem zgłoszonych projektów tylko 2 odpowiadały warunkom konkursu. Pierwszej nagrody nie przyznano nikomu, 2-gą nagrodę otrzymała Podlaska Wytwórnia Samolotów, zaś wyróżnienie Państwowe Zakłady Lotnicze na Okęcie.

MIASTO TOMASZÓW LICYTUJE SOSNOWIEC.

Między miastami Tomaszowem a Sosnowcem rozgrywa się od szeregu lat ciekawy zatarg. Kilka lat przed wojną Sosnowiec zaciągnął pożyczkę inwestycyjną u miasta Tomaszowa. Gdy po wojnie po ustabilizowaniu się stosunków gospodarczych Tomaszów zaczął się domagać zwrotu pożyczki — Sosnowiec dawał ciągle odpowiedź wymijającą i odmowną. Sprawa ciągnęła się lat kilka i przeszła wszystkie instancje sądowe. Sąd Najwyższy ustalił wreszcie sumę należności dla Tomaszowa w kwocie 240 tys. zł, z procentami, płatnych w 4-ch ratach. Ponieważ Sosnowiec dotąd nie uiścił pierwszej raty 60,000 Tomaszów ma zamiar przystąpić do egzekucji, która będzie swego rodzaju sensacją.

BILANS BANKU POLSKIEGO ZA STYCZEŃ.

Bilans Banku Polskiego za ostatnią dekadę stycznia r. b. wykazuje zapas złota 621,2 milj. zł. Pieniądze i należności zagraniczne wzrosły o 13,6 milj. zł (685,1 milj. zł). Portfel wekslowy zwiększył się o 1,4 milj. zł (638 milj. zł), również i pożyczki zastawowe zwiększyły się o 1,1 milj. zł (84,9 milj. zł). Natychmiast płatne zobowiązania (553,7 milj. zł) i obieg biletów bankowych (1,222,1 milj. zł) wzrosły łącznie o 19,3 milj. do sumy 1,775,9 milj. zł. Inne pozycje bez większych zmian.

ZŁOTÓWKI NIKŁOWE.

W Ministerstwie Skarbu odbył się Sąd Konkursowy nad projektami złotych nikłowych. Sąd zatwierdził projekt p. Kotarbińskiego, profesora Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie. W najbliższym czasie mennica przystąpi do bicia tej monety według zatwierdzonego wzoru.

Do łaskawej wiadomości P. T. Czytelników naszych

Z powodu zdarzających się od czasu do czasu nadużyć, zwracamy P. T. Czytelnikom naszym uwagę, by przy wręczaniu z jakiegokolwiek tytułu gotówek na ręce agentów naszych zaznajomili się uprzednio dokładnie z treścią plenipotencji.

Zdarza się bowiem niejednokrotnie, iż agenci przekraczają zakres swych uprawnień.

Regułą jest, iż agenci nasi upoważnieni są tylko do odbioru gotówki we wysokości kwartalnej prenumeraty przy pozyskaniu nowego rocznego abonenta, t. j. zobowiązującego się prenumerować pismo przez roczny okres czasu.

O ile w drodze wyjątku upoważniamy agenta względnie agentów naszych do inkasowania innych jeszcze gotówek, wystawiamy w takim razie plenipotencję specjalną.

Prosimy przeto Szanownych Czytelników naszych, by przed każdą wpłatą uskutecznianą do rąk agentów naszych, zechcieli dokładnie przeczytać plenipotencję.

Towarzystwo Wydawnicze „KUPIEC”, Poznań, Wielka 10.

Fabryka Manometrów GAZOMIERZY I APARATÓW GAZOWYCH

wykonuje, naprawia i wzorcuje
MANOMETRY I APARATY DO MIERZENIA PRÓŻNI
WSZELKIEGO RODZAJU I DO KAŻDEGO CELU

WODO- PARO- I GAZOMIERZE DO CELÓW PRZE-
MYSŁOWYCH I DOŚWIADCZALNYCH

7028 **DOM PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY**
„CARBOPOL“

WŁAŚC.: Inż. PIOTR TRACZ W KRÓL. HUCIE, G. ŚL. TEL. 390.

Grafit giserski w kawałkach, mielony,
w tabletkach oraz
w płatkach, jak również

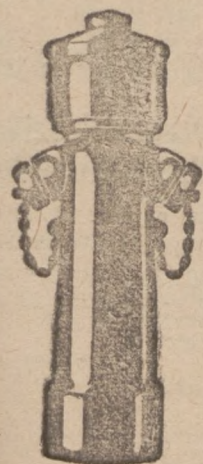
Szmaty do czyszczenia maszyn,
pod gwarancją chem. prane i dezyn-
fekowane, wg. przepisów sanitarnych

stale posiada na składzie: 7038

Julian Jüngster

Sosnowiec, ul. Jasna 2, tel. 80

Fabryka Armatur E. v. Münstermann Bielsko (Śląsk)

Armatury do pary, wody i gazu

Wentyle żeliwne i stalowe

Zasuwy lekkie i ciężkie
budowy

Hydranty pod- i nadziemne

Kurki zwykłe oraz w specjalnym
wykonaniu

Odlewy z brązu fosforowego do
15000 kg jednej sztuki

Wylączny przedstawiciel na Poznańskie,
Pomorze oraz Gdańsk

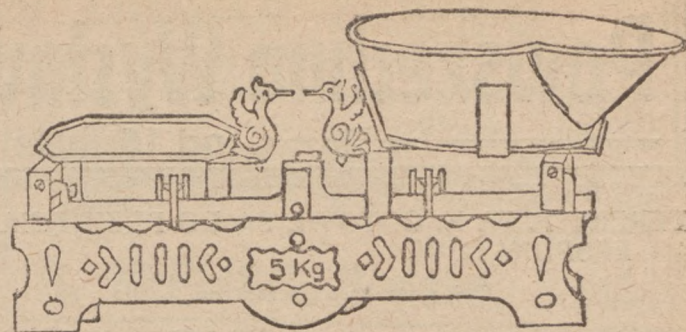
Stefan Duchowski

Biuro Inżynierskie

Poznań, Al. Marcinkowskiego 1

Telefon 32-36

5873

ADOLF HERSINA RAWICKA FABRYKA WAG

5216 **Rawicz - Kościelna 407. Telef. 17.**

Wystawiam na Powsz. Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929

EKSPORT KOS
M. SCHENKER-GOTTESMANN
WIEDEŃ II, Taborstrasse 10.

Kosy „Szczyt”

są niezrównane w jakości, dlatego uży-
wane są w rolnictwie różnych krajów.

7036 Codziennie nadchodzą
wyrazy uznania

jak poniżej:

Ślupiec, 2. 7. 1928
gm. Pacanów p. Stopnica

W zeszłym roku mieliśmy z Pańskiej
fabryki kosy, które się okazały bar-
dzo dobre, że sięka cały dzień o
jednym klepaniu.

Wawrzyniec Piątek.

Handbuch der Eisenhändler 1929

Praktyczny fachowy informator podręczny dla przemy-
śłowca, kupca i pracownika zawodowego metalowca
w języku niemieckim

Obszerny dział fachowy i informacyjny

200 ilustracji technicznych

Cena 8.50 m. n. + porto

Do nabycia w administracji

„Rynku Metalowego i Maszynowego”, Poznań, Wielka 10
za poprzednim nadesłaniem gotówki 20 zł.

Sieredzki & Szulc T. z o. p. Centrala Maszyn i Narzędzi

Rok założenia 1904

Telefon 3450 Poznań, św. Marcin 43 Telefon 3480

Polecają do natychmiastowej dostawy ze składu:
Obrabiarki do drzewa i metalu. Maszyny blacharskie.
Nożyce i dziurkacze do blachy. Narzędzia pneumatyczne.
Piłniki krajowe i zagraniczne. Wszelkie narzędzia.
Łożyska kulkowe i samosmarujące oraz wszelkie części
transmisyjne. Pasy skórzane i z sierści wielbłądziej.
Tarcze i wyroby szmerglowe, krajowe i zagraniczne.
Artykuły techniczne. Aparaty do spawania. Stal do
różnych celów. Rury gazowe i kotłowe. Oryginalne
szwajcarskie łączniki marki + G F +. Armatury, ar-
tykuły instalacyjne, śruby i nakrętki. 6122

Powszechna Wystawa Krajowa w r. 1929

od 16 maja do 30 września

TERENY P. W. K. GOTOWE SĄ DO PRZYJĘCIA EKSPONATÓW.

Próba sprawności przewozu.

Aby zapewnić powodzenie i sukces Powszechnej Wystawy Krajowej, całość jej musi być zmontowana z nadzwyczajną precyzją. To też akcja organizacyjna dokoła stworzenia Wystawy ujęta jest w szerokie i w najdrobniejszych szczegółach opracowane ramy regulaminowe, które muszą być jaknajściślej przestrzegane i dotzymane.

Dziś, w bliskim odstępście czasu od otwarcia Wystawy (16 maj), kiedy ogólne ramy całości zostały wykonane, przez które rozumieć należy wykończanie trwałych gmachów wystawowych wszystkich eksponujących grup, na czoło obowiązków bezpośred-

niło wiążących już samych wystawców wysuwa się zagadnienie ścisłego dotrzymania obowiązującego terminarzu przy zwózce eksponatów na tereny wystawowe.

Obowiązujący wszystkich wystawców terminarz Powszechnej Wystawy Krajowej został w swoim czasie ogłoszony i przewiduje dla wpływu eksponatów 3 terminy, których dla uniknięcia chaosu i przeszkód tamujących przygotowanie całości na czas, nikomu przekraczać nie wolno.

Dla materiału ciężkiego, obejmującego grupy górnictwa i hutnictwa, oraz przemysłów metalowego, maszyn, narzędzi, środków prze-

wozowych i materiałów elektrotechnicznych, został ustalony termin przewozu eksponatów na tereny wystawowe w czasie od 15 stycznia do 10 marca.

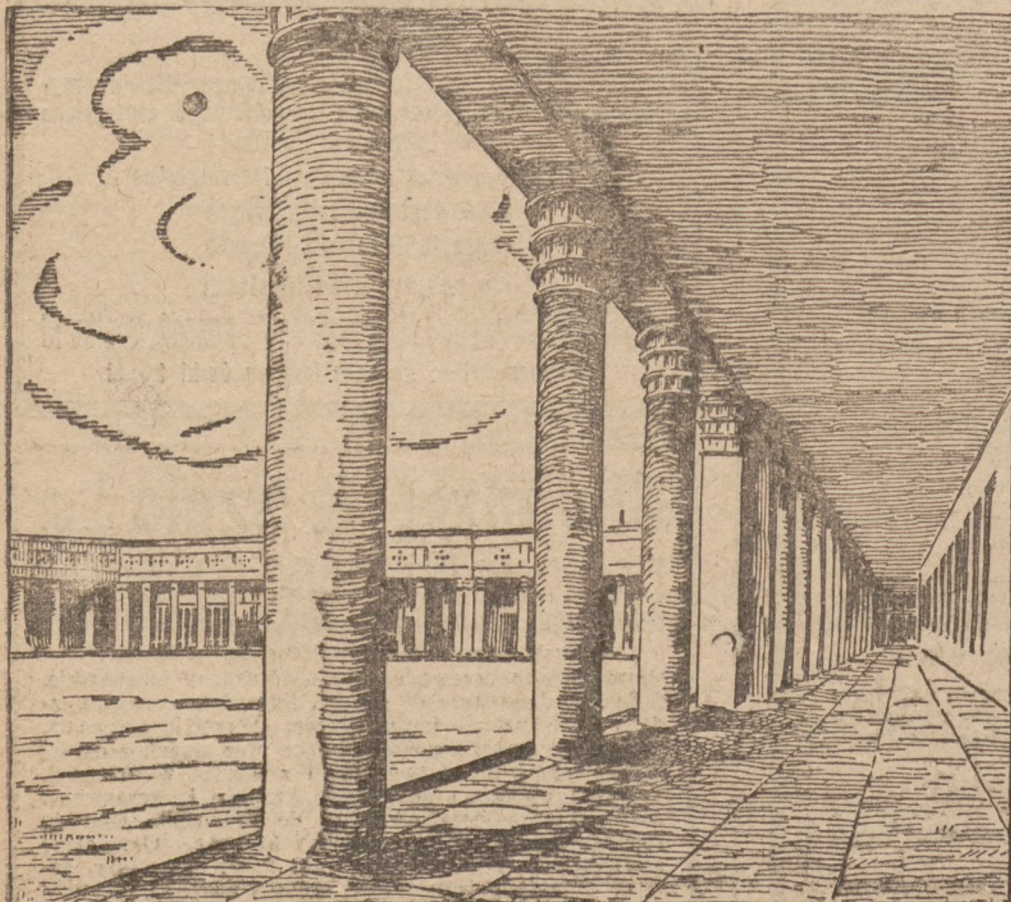
Dla materiału średnio-ciężkiego, obejmującego grupy przemysłów naftowego, mineralnego, szklanego, galanterji metalowej, drzewnego, graficznego itp., obowiązuje termin od 11 marca do 15 kwietnia.

Dla materiału lekkiego, na całość którego składają się eksponaty wszystkich pozostałych grup — od 5 do 30 kwietnia.

Hala ciężkiego przemysłu, oraz pawilony przemysłów metalowego, maszyn, narzędzi i aparatów, w których zgromadzone będą eksponaty z terminem przyjęcia od 15 stycznia do 10 marca, w zupełności przygotowane są do odbioru eksponatów. Ponieważ przewidziane są w działach tych w głównej mierze eksponaty wielkich rozmiarów i ciężkiej wagi, przeto na terenach wschodnich PWK. Poznańska Dyrekcja Kolei Państwowych przeprowadziła z Głównego Dworca Towarowego bocznicę kolejową, która w trzech rozgałęzieniach biegnie: jedno dwutorowe do Hali Ciężkiego Przemysłu, drugie przez dziedziniec wystawowy kompleksu wschodniego, trzecie prowadzi do pawilonu Ministerstwa Komunikacji.

W piątek, dnia 1 bm. odbyła się w obecności przedstawicieli Dyrekcji PWK., Poznańskiej Dyrekcji Kolei Państwowych i inż. f-y Cegielski próba sprawności przewozowej do Hali Ciężkiego Przemysłu, do którego wprost z poznańskiego dworca towarowego bocznicą kolejową prowadzi przez bardzo trudną do przebycia krzywiznę. Pociąg złożony z 5 wagonów dwu- i czteroosiowych, naładowanych węglem, wraz z lokomotywą przebył sprawnie krzywiznę i przejechał po ułożonym torze do Hali Ciężkiego Przemysłu, gdzie zbadano również na miejscu sprawność zbudowanej przesuwnicy, która przenosi wagony z jednego toru hali na drugi. Przesuwnica, zbudowana w warsztatach f-y Cegielski, pozwala przy użyciu niewielkiej siły przenosić z jednego toru na drugi wagony z największymi eksponatami. Podobna przesuwnica zastosowana będzie na terenie pawilonu Ministerstwa Komunikacji.

Dodać należy, że Poznańska Dyrekcja Kolei Państwowych, celem usprawnienia prac przeładunkowych oddała do dyspozycji Wystawy 2 dźwigi, z których jeden zdolny jest przenosić ciężary 30-tonowe.

Fragment głównego dziedzińca na Terenach Wschodnich PWK.

Dziedziniec ten o pow. 12.230 m. kw. otoczony jest wspianą kolumnadą ozdobioną basenem z fontanną oraz pilonem świetlnym — wysokim 26 m.

KORZYSTNE HURTOWNE ŹRÓDŁA ZAKUPU

Władysław Chudzikowski
Fabryka kas ogniotrwałych
 Lwów, ul. Na Błonie 22, tel. 15-34

WYKONUJE

Skarbonki oszczędnościowe-Kasety pod-
 ręczne - Kasy do wmurowania - Szafy
 pancerne - Kasy ogniotrwałe. 5512

Poidelka, karmidelka

Jaja kamforowe, podkładowe. Mączka rybia, mięsna, łuski
 z ostryg, wapien, oraz wszelkie przybory hodowlane dla
 drobiu i żywego inwentarza — poleca:

Biuro Rolniczo — Techniczne 5563

Inż. St. Nawakowski Sp. z o.o. w Warszawie, Kredytowa 4
 Telefon 291-34. Prosimy żądać ofert i katalogów.

ARMATURE do instalacji ogrze- wania centralnego:

krany-regulatory, zasuwy Peeta, odwadniacze i t. p.

oraz

armaturę przeciwpożarową, wodociagową i kąpielową
 w wytwornym wykonaniu polecają

Janczewski i Freymark, Warszawa, Mokotowska 49

TARKI DO PRANIA

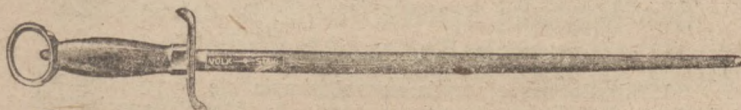
najlepsze wykonanie 6220

„MARS“

FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH

Tel. 32. LUBLINIEC (G. Śl.) Tel. 32.

BIURO SPRZEDAŻY: Katowice, ul. Słowackiego
 nr. 16, tel. 536 & 1074.

Stalki

marki światowej „Volk-Diamant-Stahl“
 poleca ze składu ocłone, po cenach
 5559 hurtowych:

Generalny przedstawiciel na Polskę:

Edmund NIKEL

ŁÓDŹ, Radwańska 59. Tel. 19-77,

Trzcinę sufitową

pierwszorzędnej jakości własnego wyrobu dostarcza
 korzystnie

Gustaw Glaetzner

Centr. Materiałów Budowlanych i Dachówek
 Poznań 3, Mickiewicza 36.

Telefon 65-80. 4308 Założona 1907 r.

Czyściwa do maszyn

oddaje franko do wszelkich stacyj w kraju, po cenach
 konkurencyjnych. — Oferty i wzory na żądanie.

Max Gruenstein, Łódź, ul. Piotrkowska 36.
 tel. 31-89. 6205

Plomby ołowiane
 oraz
Plombownice
 dostarcza

R. NERLICH, Bielsko, Śląsk. 5555 b

Hurt. rowerów 4313 oraz wszelkich części rezerwo-
 wych, wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

LINY stalowe i konopne
 poleca 6604
B. Muszyński, fabryka lin, ŁUBAWA

VULKAN rozczyzn gumowy 7058 w najlepszym gatunku
 (Gummilösung) „GUMY“ Poznań, 27 Grudnia 51

MEAL SREBRNY na wystawie Wynalazków w Warszawie 1950 r.

6381

Sprężyny precyzyjne

spiralne, buforowe, samocho-
 dowe, widelcowe, pociagowe,
 ciśnieniowe, wodowskie,
 uderzeniowe, pod siodełko, dla
 tachometrów, listce sprężyn-
 we dostarczają: 6232

P. Goldman i L. Endelman
 WARSZAWA, Włók 11,
 Tel. 130-88 Tel. 130-88

Pierścienie tłokowe
 każdej wielkości. 7054
W. Gierczyński i Ska, Poznań,
 św. Marcin 13.

RUSZTA

ze specjalnego stopu żeliwa, tak dla
 palenisk stałych, jak ruchomych,
 6966g dostarcza:

„WIEPOFANA“ Tow. Akc. w Poznaniu, ulica Dąbrowskiego 81.

Oliwy maszynowe

6289c krajowe i zagraniczne

oliwy cylindrowe

krajowe i zagraniczne — poleca

M. Mrugowski, Poznań, św. Marcin 62.

Benzyna - Benzol - Oleje - Smary. — Import olei amerykańskich.

TARGI i WYSTAWY

WIENSKIE TARGI WIOSENNE 1929.

Zniżki cen jazdy i ulgi paszportowe.

Dla zwiedzających Wiedeńskie Targi Wiosenne w czasie od 10-go do 17-go marca uzyskane zostały daleko idące zniżki cen jazdy i ulgi paszportowe. Na podstawie legitymacji targowej, którą wydają zarówno Biuro Targów Wiedeńskich, Tow. Akc., Wiedeń VII. Messeplatz, jak też zastępcy honorowi, oraz biura informacyjne Targów Wiedeńskich, może zwiedzający Targi przekroczyć granicę austriacką bez wizy konsularnej także i z tych krajów, które w komunikacji z Austrią nie zniosły jeszcze wiz paszportowych. Znaczne ulgi przewidziane są także na wizy tranzytowe przez państwa sąsiadujące z republiką austriacką. Na podróż przez Czechosłowację nie jest potrzebna wiza tranzytowa, zaś węgierską wizę tranzytową otrzymać można za połowę należności w stacjach granicznych. W tranzytach przez Niemcy udzielają konsulaty niemieckie bezpłatnie.

Zwiedzający Targi Wiedeńskie korzystają ponadto z następujących zniżek cen jazdy:

Na wszystkich liniach austriackich kolej związkowych 25 proc.; na kolejach państw sukcesyjnych (Węgry, Czechosłowacja, S. H. S., Polska i Rumunia), następnie na kolejach niemieckich, szwajcarskich kolejach związkowych; na kolejach państwowych włoskich, bułgarskich i greckich, oraz na liniach „Compagnie d'Exploitation des chemins de fer orientaux” 25-proc.

Koleje francuskie przedłużają termin ważności zakupionych w czasie od 5—12-go marca zniżkowych biletów powrotnych do 22-go marca.

50 proc. zniżki udzielają okręty Towarzystwa Żeglugi po Daninie, oraz węgierskie Towarzystwo Żeglugi Morskiej i Rzecznej, Tow. Akc. Także kilka towarzystw okrętowych żeglugi po Adrii i Morzu Śródziemnym, między innymi Cosulich S. A., udziela zniżek od 25—50 procent.

W komunikacji powietrznej na liniach Compagnie Internationale de Navigation Aérienne „Cidna” obowiązuje zniżka 10-cio procentowa, na liniach Polskiego Towarzystwa Żeglugi Powietrznej 20-to procentowa zniżka cen biletów.

WSZECHŚWIATOWE TARGI LIPSKIE.

Targi Lipskie, którymi dziś interesują się wszystkie kraje, biorące udział w handlu światowym, istnieją od przeszło 700 lat bez przerwy. Historia Targów Lipskich połączona jest ściśle z rozwojem miasta Lipska. Tak, jak miasto Lipsk z małych zaczątków wyrosło na pierwszorzędne miasto handlowe, którego stosunki handlowe rozgłębiły się po całej kuli ziemskiej, tak i Targi Lipskie potęgniały z biegiem czasu, zdobywając sławę i znaczenie największych targów światowych.

Ruch uliczny w Lipsku podczas Targu.

Targi Lipskie obejmują dzisiaj tak olbrzymią podaż towarów nie tylko wszechstronnej jakości, lecz uzupełniające wszelkie najdalej sięgające wymagania, jakich żadne inne targi dotychczas nie osiągnęły. By umożliwić łatwy pogląd i orientację na ogrom Targu, podzielony jest on na dwa wielkie działy, a to: na Targ ogólny, tak zwany Targ wszelkich wzorów i okazów i Wielki Targ Techniczny i Budowlany. W śródmieściu znajduje się 46 gmachów targowych, prócz tego na obszarach wielkich targów technicznych i budowlanych 16 ogromnych hal, które służą wyłącznie dla targów ważnych surowców

Udział wystawców zagranicznych na Targach Lipskich stale się powiększa, a wiele narodowości nawet mają własne domy targowe, urządzone na rozmaite działy. W roku 1928 liczba zwiedzających Wiosenne Targi Lipskie wynosiła 229 097, pomiędzy którymi liczba zagranicznych zwiedzających wynosiła 29 590.

Wiosenne Targi Lipskie w roku 1929 rozpoczynają się dnia 3 marca i trwają: Targ ogólny do 9 marca, a Wielki Targ Techniczny i Budowlany do dnia 13 marca. Zgłoszenia przyjmuje i udziela wszelkich informacji na Poznańskie i Pomorze: Otto Mix, Poznań, ul. Kantak 6a, honorowy przedstawiciel Targów Lipskich.

TARGI ANGIELSKIE.

Urządzane od 15 lat z rzędu Targi Angielskie przybierają z roku na rok większe znaczenie, czego dowodem jest stale wzrastająca liczba firm wystawiających.

Rozwój Targów i rosnące zainteresowanie się nimi należy przypisać w pierwszym rzędzie znacznemu obniżeniu kosztów produkcji w Anglii, np. w przemyśle skórzanym zniżka cen wynosi 33 proc., w materiałach piśmiennych od 5 do 12 i pół proc., w niektórych grupach przemysłu chemicznego 32 proc., w przemyśle porcelanowym i szklanym 20 proc. itd., co wzmocniło zdolność konkurencyjną przemysłu angielskiego.

Tegoroczne Targi odbędą się między 18 lutego i 1 marca i wzorem lat dawnych drobny przemysł będzie wystawiony w Londynie (White City), a ciężki w Birmingham (West Bromwich).

Wszelkich bliższych informacji, tak ustnych, jak i piśmiennych, udzielać będzie Departament Handlu Zagranicznego w Londynie (Department of Overseas Trade, 35 Old Queen Street, London, S. W.); Wydział Handlowy Poselstwa Angielskiego w Warszawie, ul. Piękna nr. 6, oraz wicekonsulaty angielskie w Katowicach, Lwowie, Łodzi, Poznaniu i Boryslawiu.

TARGI LYOŃSKIE.

Dnia 4 marca rb. zostaną otwarte Międzynarodowe Targi Lyońskie. Ze względu na bliskość terminu otwarcia, firmy polskie, które życzą sobie wziąć udział w tych Targach, winny nadsyłać jaknajprędzej swoje zgłoszenia. Zgłoszenia te mogą być kierowane również przez biuro radcy handlowego przy Ambasadzie Polskiej w Paryżu.

Wskazówki dla lepszej sprawności w obsłudze naszych Szan. Abonentów

W firmie naszej wydawniczej skupia się 6 wydawnictw fachowych. Prócz tego wydajemy 7 różnych specjalnych Kalendarzy Fachowych. Codziennie setki nadchodzi przekazów za abonament, ogłoszenia, Kalendarze, książki fachowe i t. d. Obsługujemy razem jakie 22 000 abonentów, przy licznym więc personelu nieunikniona jest rzeczą, że zająć mogą pomyłki i dyferencje mylnego zapisywania tych gotówek.

Ażeby te niedomagania usunąć i Szan. Interesentów naszych jaknajbardziej obsłużyć, jest konieczną potrzebą, by przy każdej wysyłce gotówkowej wyraźnie podanem było — możliwie na tym samym czeku na odwrotnej stronie — na co dana gotówka ma być zużyta; np. 27.10 zł, 18,— zł za zaległy abonament, 9.10 zł za wysłać się mający Kalendarz Fachowy.

Codziennie wysyłamy zaproszenia na zamówienie Kalendarza. Abonent przekazuje daną gotówkę, nie dopisując, a w biurze zapisują kwotę tę za abonament zaległy, nie wiedząc, że przeznaczona jest jedynie na wysłać się mający Kalendarz Fachowy.

Dla lepszej więc sprawności upraszamy wszystkich Szan. Interesentów naszych, ażeby zawsze zaraz na czeku podali jak dana suma ma być rozdzielona, wzgl. na co jest przeznaczona.

Przy takim traktowaniu sprawy oddział nasz buchalteryjny, w którym pracuje około 35 s.l. biurowych, będzie znacznie lepiej funkcjonował i omyłki prawie będą wykluczone.

Prosimy uprzejmie również o łaskawe wyraźne pismo i dokładne podanie miejscowości i urzędu pocztowego, co już jest wprost koniecznem, gdy chodzi o dalekie kresy.

ADMINISTRACJA TOW. WYD. „KUPIEC”

Poznań, ul. Wielka 10.

H. KOETZ NAST. TOW. AKC.
MIKOŁÓW. WOJ. ŚL.

ROK ZAŁOŻ. 1872

ODLEWNIA **IKO** FABRYKA
ŻELAZA I MASZYN
I KOTŁÓW PAROWYCH

WARSZAWA

w Warszawie: Inż. B. Rudziński, Wilcza 39-4, Tel. 322-63

Pierwsza
Polska Fabryka Zgrzebeł
i Wyrobów Tłoczonych
Eugenjusz JANUSZEWSKI

w Zawierciu, ul. Chmielna nr. 8. Telefon 129
PRODUKUJE:

- 1) Oryginalne **HACELE „UŁAN”**
zostały uznane za dobre przez Ministerstwo Spraw
Wojskowych
- 2) Zgrzebła „Ułańskie” typu zatwierdzonego przez Minister-
stwo Spraw Wojskowych oraz zgrzebła ażurowe i kryte
stalowe polerowane i lakierowane wszelkich typów.
- 3) Okucia budowlane: Zawiasy francuskie do drzwi i okien,
baskwile do okien, klamki żelazne lane lakierowane
z szyldami. Okucia „Polskie” kompletne z przyborami.
- 4) Odlewy tyglowe żeliwne. — Wszelkie masowe wyroby
szlaczowane. 6393

Wystawiamy na Powsz. Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929

Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorze:

STANISŁAW PAC, Biuro Techn.-Handl., Poznań, Św. Marcin 49
Bydgoszcz, ul. Pomorska 67

Kto chce oszczędzać, używa wielokrotnie uznane
ŚRUTOWNIKI KRUPPA

Śrutowniki walcowe i gniotowniki D. R. P.

Śrutowniki tarczowe Exzelsior.

6642

KRUPP GRUSONWERK, MAGDEBURG

Generalny zastępca na Polskę:

LUDWIK LESSER - BRESLAU 18, Carmerstrasse 11.

Mięła i śrutują
zboże i kukurydzę

Mięła i śrutują nasiona
strączkowe i kuczy

SŁOWNIK polsko - niemiecki
i niemiecko-polski

Kulaszewskiego

objętości 800 stron po cenie
tylko zł 5 - plus porto, wysyła

Tow. Wyd. „KUPIEC”
Ponań, Wielka 10.

„Wartome”

właśc.: St. Zieliński

Fabryka Maszyn i Armatur
Olewnia Metali

Poznań, ul. Dąbrowskiego 79, Telefon 65-74

Wykonuje wszelką armaturę parową, gazową i wodną, repe-
racje wszelkich maszyn rolniczych i armatur. Gryzowanie
kół zębanych do samochodów i t. d. Odlewy z miedzi,
spizu, mosiądzu, fosforbronzu, niklu, stalbronzu i wszelkie
odlewy galanterijne i t. p. 6806

Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie.

IMPORT - EKSPORT

(h) Pewna firma krajowa pragnie powierzyć osobie wzgl. firmie posiadającej dobre referencje, subzastępstwo na metale pólslachetne: cynę, ołów hutniczy krajowy, antymon, aluminium hutnicze czyste itd.

(h) Pewna francuska firma poszukuje w Wielkopolsce przedstawiciela na maszyny cegielniarne.

(h) Pewne firmy francuskie poszukują w Polsce przedstawicieli na konjaki oraz artykuły elektrotechniczne.

(t) Poważne przedsiębiorstwo branży drzewnej w Dolnej Austrii, trudniące się wyrobem parkietów, skrzyń itp. przeprowadzające ponadto różne roboty budowlane, ma zainteresowanie dla stałych dostaw surowych fryzów dębowych z Polski.

(t) Austriacka fabryka mebli pragnie stale sprowadzać z Polski większe ilości dykt olszowych, grubości 4 i 5 mm.

(t) Poważne przedsiębiorstwo austriackie, trudniące się fabrykacją aparatów do powielania, poszukuje poważnego zastępcy na Polskę.

(t) Firma szwajcarska pragnie oddać przedstawicielstwo tylko poważnej firmie hurtownej na aparaty do trwałej ondulacji „Ruso“.

(p) Firma grecka reflektuje na rury mosiężne.

(t) Nowojorska firma ekspedycyjna oferuje swe usługi osobom zamierzającym przewozić umeblowanie i przyrządy domowe z Polski do Ameryki i odwrotnie.

(g) Firma egipska interesuje się wyrobami fajansowymi, emalowanymi itp. Przyjmie reprezentację.

WIADOMOŚCI Z BRANŻY

ROKOWANIA W PRZEMYSŁE ŻELAZNYM.

„Wiener Allgemeine Ztg.“ donosi, że między środkowo-europejskim Kartelem żelaznym a polskim przemysłem żelaznym toczyły się rokowania w sprawie skontyngentowania zbytu na Bałkanach. Rokowania doprowadziły do zbliżenia, nie zostały jednak jeszcze ukończone i mają być w najbliższym czasie znówu podjęte.

PRZYSTĄPIENIE POLSKI DO KARTELU RUR.

Biuro Wolffa donosi z Brukseli, że po dłuższych pertraktacjach podpisane zostało tam przystąpienie przemysłu polskiego do Międzynarodowego Kartelu Rur. Osiągnięte zostało porozumienie, dotyczące wewnętrznej organizacji polskiego przemysłu rur oraz ustalenie kontyngentu wywozowego polski na rynki zagraniczne. Zorganizowanie kartelu umożliwia poza tym porozumienie między członkami kartelu francuskimi, belgijskimi oraz z terytorium Saary w sprawie podziału zamówień i dostaw, wreszcie porozumienie między powyższą grupą oraz organizacjami, reprezentowanymi w niemieckim stowarzyszeniu przemysłu rur.

PIERWSZE KRAJOWE MASZYNY DO PISANIA.

Jedyna w kraju fabryka maszyn do pisania „Iskra“ w Bydgoszczy wypuściła na rynek pierwszą serię produkcji, w ilości 50 sztuk maszyn. Maszyny są typu średniego, odznaczają się prostą i solidną konstrukcją i wyrabiane są całkowicie (z wyjątkiem czcionek) z surowca krajowego.

Ceny maszyn kalkulują się o 50 proc. taniej od maszyn zagranicznych identycznej wielkości. Ponieważ sprawność maszyn wyrabianych przez „Iskrę“ nie ustępuje zagranicznym, należy przypuszczać, że przy rozwoju przedsiębiorstwa i większej niż dotąd produkcji nastąpi zmniejszenie importu maszyn do pisania z zagranicy.

KARTEL ŻELAZA ŁANEGO FRANCUSKO-BELGIJSKO-LUKSEMBURSKI.

Według informacji, nadeszłych z Brukseli, powstał tu kartel producentów żelaza łanego z Belgii, Francji i Luksemburga. Kartel rozpocznie swą działalność z dniem 1 marca r. b. Siedzibą kartelu jest Bruksela. W przyszłości projektowane jest również utworzenie kartelu sprzedaży, głównie dla żelaza fosforowego.

TRANSPORT ŻŁOMU ŻELAZNEGO PRZEZ PORT GDYŃSKI.

Zapotrzebowanie naszych hut na żłom żelazny wynosi około 100 tys. ton miesięcznie. Zakupu żłomu żelaznego dokonuje wyłóżona przez huty polskie „Centrala zakupu żłomu“ w Warszawie. Ministerstwo Przemysłu i Handlu dokłada starań, aby w miarę rozwoju portu gdyńskiego coraz większe ilości żłomu przechodziły przez ten port. Dzięki temu zawarta „Centrala zakupu żłomu żelaznego“ z P. P. Żegluga Polska umowę na przewóz 45 tysięcy ton przez port gdyński. Dotychczas, począwszy od grudnia r. ub. przewieziono przez Gdynię około 13 tys. ton żłomu. Przewóz żłomu w II dekadzie ub. m. wyniósł dla Gdyni 5611 ton.

CENY CEGŁY.

W Ministerstwie Robót Publicznych odbyła się pierwsza konferencja w sprawie obniżenia cen cegły. Omawiano sprawę utworzenia centralnego biura zakupu cegły, wypowiadano się przeciw jego utworzeniu, jak w roku ubiegłym, przy Banku Gospodarczego Krajowego. Ostatecznie sprawy nie załatwiono.

KONCENTRACJA W HANDLU ŻELAZEM NA WĘGRZECH.

Toczą się obecnie na Węgrzech rokowania między największymi tamtejszymi firmami branży hurtowego handlu żelazem, celem utworzenia organizacji syndykalnej. Pewnego rodzaju kooperacja istniała już między temi firmami od roku 1915. Po wojnie kiedy rynek węgierski doznał znacznego skurczenia terytorjalnego, obroty syndykatu uległy znacznej redukcji w rezultacie czego zmniejszone zyski nie pozwalają na jego dalszą działalność w dotychczasowym zakresie. Obecnie dyskutuje się nad możliwością wprowadzenia takiej organizacji, która uchroniłaby poszczególne firmy od ewentualnych strat przez uproszczenie administracji związkowej i wydatne zmniejszenie kosztów handlowych.

NOWE WYDAWNICTWA

„TYDZIEŃ RADJOWY“ NR. 7.

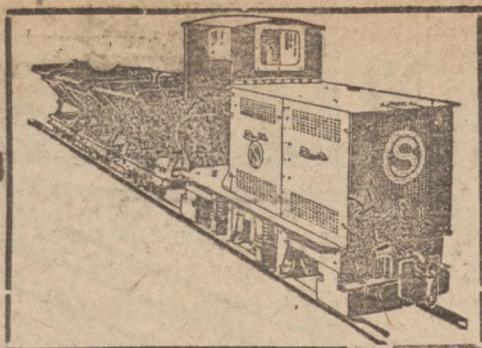
Ukazał się najnowszy numer „Tygodnia Radjowego“ i zawiera następujące artykuły:

O radjofonii hiszpańskiej. Polskie radjostacje transmitują zawody „Międzynarodowej Federacji Narciarskiej“ w Zakopanem. Radjofonia w Norwegii. Audycje mówione „R. P.“. Audycje muzyczne „R. P.“. Kilka wskazówek dla posiadaczy odbiorników lampowych. Radjowizja. Komórka Karolusa. Równoczesne słuchanie dwóch stacji na jedną antenę. „Przez radio“ — nowela Jana Pałuckiego. Polskie Zakłady Philipsa. Kronika radjowa. Komunikaty. Dział szachowy i dział rozrywek umysłowych. Numer zdobit liczne ilustracje. Cena pojedynczego numeru 70 gr. Abonament miesięczny tylko 2 złote. Adres Redakcji i Administracji: Poznań, Plac Wolności 11. — Czytajcie, abonujcie i rozpowszechniajcie nasz „Tydzień Radjowy“.

Z ŻYCIA PLACÓWEK PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH

„Grakona“, Bydgoszcz

Przejęta niedawno temu przez firmę Onufry Gertner i S-ka T. z o. p. Fabryka Pilników i Narzędzi w Bydgoszczy prowadzona pod zmienioną nadal nazwą „Grakona“, dzięki umiejętnemu kierownictwu tak handlowemu jak technicznemu, dźwignęła się znówu do ówczesnego znaczenia i świetności. Fabryka wytwarza doskonałej marki wszelkiego rodzaju pilniki, raszple dla stolarzy, kowali i szewców, frezery i pilniki do ostrzenia noży dyfuzyjnych, noże dyfuzyjne dla cukrownictwa itd. Poza tem nacina zużyte pilniki i frezuje stępione frezery. Produkcja firmy rozszerzoną została znacznie przez utworzenie nowego działu fabrykacji cęgów wszelkiego rodzaju i dla potrzeb wszystkich dziedzin przemysłu i rzemiosła, na który to nowy dział pp. przemysłowcom i kupcom specjalną zwracamy uwagę i zalecamy korzystanie z jego usług. Wszelkie wyroby „Grakona“ stoją w znaczeniu gatunkowym na poziomie najwyższym, czego dowodem nagrody i odznaczenia w formie medali i dyplomów, uzyskane na imprezach wystawowych kraju i zagranicy oraz fakt, że udziela ona na fabrykaty swoje pełną gwarancję. „Grakona“ zatrudnia przeszło 200 pracowników, dzienna jej produkcja wynosi 1 200 tuzinów pilników oraz 200 tuzinów cęgów, jest to zatem placówka poważnych rozmiarów znaczenia krajowego.

Simmeringer

FABRYKA MASZYN I WAGONÓW

WIEDEŃ XI., Hauptstrasse Nr. 38-40.

Poleca:

Benzynowo-elektryczne lokomotywy,
normalno i wąskotorowe, dla ruchu kopalnianego i kolejowego. System „Gebus“.

Największa ekonomiczność przez przenośne działanie elektryczne między silnikiem spalinowym a osłami pędne, bez trybów.

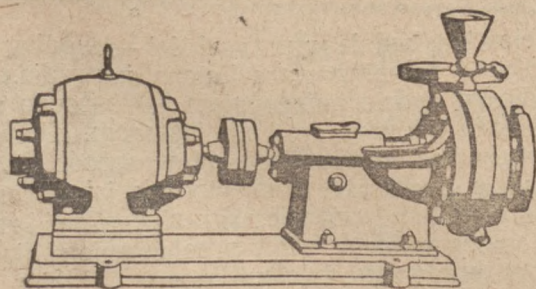
Automatyczne ustawienie najkorzystniejszej prędkości; najprostsza obsługa, zawsze gotowa do ruchu; niezależna od centrali.

REPREZENTACJA:

Inż. IGNACY HUSCHER

LWÓW, ul. Sykstuśka 56 a.
KRAKÓW, ul. Św. Krzyża 1.

Telefon Nr. 513 i 10-05
Telefon Nr. 28-71

3240

POMPY ODŚRODKOWE

dla każdego rodzaju cieczy i każdą wydajność dostarcza:

Fabryka Maszyn Górniczych, Katowice-Zależne

5153

NOWOŚĆ!

NOWOŚĆ!

Ważne dla każdego!

Zbiór ustaw oraz wzory pism, podań i rekursów w sprawach administracyjnych, wojskowych, szkolnych, skarbowych, podatkowych, przemysłowych, ubezpieczeń społecznych, sanitarnych, wodnych, lasowych, polowych, cywilnych, karnych itd.

Wydanie nowe, IV. nakład.

Egzemplarz 700 str. druku w płóciennnej oprawie ze złożonymi napisami
Zł. 16 — Zamawiać w Administracji „Kupca” w Poznaniu, Wielka 10, tel. 2277.

Kurtowe Składy Żelaza i wyrobów żelaznych

„TEHAZ”

Towarzystwo Eksploatacji i Handlu Żelazem

6560

Sp. z o. odp.

Zarząd: Warszawa, ul. Koszykowa 39
Telefon 409-50, 197-60

Oddziały: Bydgoszcz, Jagiellońska 46-47
Telefon 16-25, 768, 491

Kowel, ul. Łucka 42. Telef. 39, 21

Poleca do natychmiastowej dostawy ze składu:

Dźwigary i **żelazo korytkowe**

Żelazo handlowe

Blachy

Bednarkę gorąco i zimno walcowaną

Stal resorową

Surówkę odlewniczą

Druły

Gwoździe

Hufale

Podkowy

Łańcuchy

Zgrzebła

Osie

Nakrętki i kapsle do osi

Łopaty krajowe i zagraniczne

Widły

Naczynia emaljowane i ocynkowane

Wiadra ocynkowane

Konwie do mleka

Garnki iano-żelazne N. i V.

Piece Herzfelda i Viktoriusa

Rury i kolana

Armatury do płeców

Kosy

Sierpy

Siekierzy, oskardy i młoty

Części do plugów i kultywatorów i t. d.

Dostawa żelaza wprost z Hut

po cenach Syndykatu Polskich Huf Żelaznych.

FABRYKA MASZYN BLACHARSKICH

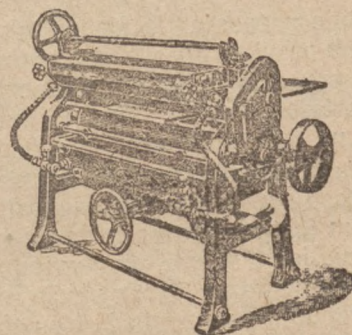
M. MATUSZEWSKI :: POZNAŃ

BIURO: św. Marcin 27 FABRYKA: Dąbrowskiego 90

TELEFONY: 4045 i 1328

WYRABIA:

6994

KRAWĘDZIARKI - ZAWIJARKI - OKRĄGLARKI - WYGNIATARKI - CYRKULARKI
NOŻYCE ARKUSZOWE NA ZAPĘD I NOŻNE
I WYKONUJE RÓWNIEŻ WSZELKIE PRZYKROJE PODŁUG NADEŚLANYCH WZORÓW

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIA
ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCE.
POD REDAKCJĄ DYPL. INŻ.-EL. M. RZĘCKIEGO.

Szlakiem zdobyczy w radjotechnice

Co to jest kryptofonia? — Przyszłość radia i telewizji. — Telefon-radio. — Cuda telewizji za lat dziesięć. — Aparaty fultograficzne w praktyce.

Porozumiewanie się przy pomocy znaków umówionych zamiast zwykłego języka, w celu ukrycia wymawianej treści przed osobami nie wtajemniczonymi jest praktykowane od wieków. Używano różnych tak zwanych szyfrów i języków umówionych i t. p.

Obecnie radjofonia daje nowy praktyczny i pewny sposób utajenia treści rozmowy. Sposób ten polega na tem, że fale dźwiękowe przepuszcza się przez pewien aparat, który zmienia wysokość każdego otrzymanego tam krzyku w ten sposób, iż wymieniane słowa zostają zamienione w szereg dźwięków wogóle do żadnego języka niepodobnych. Dźwięki te po przejściu przez inny aparat są przywracane do swego pierwotnego brzmienia i stają się znowu tą samą mową, którą były przed transformacją.

Praktycznie przedstawia się to tak: posyłający wiadomość, lub powiedzmy wprost, prowadzący rozmowę, mówi przed mikrofonem, połączonym z aparatem przekształcającym. Dźwięki przekształcone zamieniają się na fale radiowe. Odbiorca otrzymuje szereg dźwięków dla nikogo niezrozumiałych: dźwięki te przepuszcza przez specjalny aparat, przywracający dźwiękom ich pierwotną częstotliwość i w ten sposób zamienia je na słowa, wypowiedziane w języku, w jakim były nadane. Oczywiście rozmawiający muszą się uprzednio porozumieć, jak nastawić swoje aparaty, by działały zgodnie. Dzięki temu sposobowi bez żadnych trudności mogą dwie stacje rozmawiać jakgdyby przy pomocy zwykłych stacji radiowych. Inne stacje, chociażby posiadały takie same urządzenia, rozmowy zrozumieć nie będą mogły, o ile nie są wtajemniczone, — jeżeli można się tak wyrazić — w wysokość nastrojenia aparatów przekształcających. W ten sposób można zaszyfrować wszelką rozmowę radjofoniczną bez straty czasu i

trudu na szyfrowanie i dodajmy — bez omyłek, tak często utrudniających porozumiewanie się przy użyciu zwykłych szyfrów lub języka umówionego.

Telewizja będzie w przyszłości — według opinii znawców — tak rozpowszechniona, jak radio. Aparat radiowy będzie połączeniem dzisiejszego radioodbiornika z telewizorem i eliminatorem. Programy radiowe będzie można odbierać w sposób dwójaki, mianowicie, bez drutu, to znaczy tak, jak obecnie — będziemy odbierać audycje zagraniczne, zaś krajowe przy pomocy telefonu przez przełączenie radioinstalacji do przewodu telefonicznego. Odbiór przy pomocy telefonu stanie się powszechny. Telewizja wywoła przewrót w kinematografii, będzie tak rozpowszechniona, że aparaty nadające t. zw. „filmy mówiące“ z pewnością wyprą kino i wywołają przewrót w przemyśle filmowym. Radio w tej postaci da radjosluchaczom zupełnie nowe przeżycia i stworzy nową „12 muzę“ różniącą się od teatru i od kina. Powstanie nowa gałąź literatury pisanej wyłącznie dla radia i możliwa dla zrealizowania wyłącznie w radio. Jest rzeczą pewną, że trudności, które obecnie jeszcze istnieją w dziedzinie telewizji, zostaną zupełnie usunięte i radjosluchacz, odbierając film mówiony, będzie jednocześnie doznawał wrażeń słuchowych i wzrokowych. Radioaparaty będą posiadały tylko dwa typy — dwufalowy, drugi — krótkofalowy lub też będą w ten sposób skonstruowane, że anteny staną się zbędne; dzięki specjalnej budowie lamp katodowych i aparatów specjalnych, usuwających obecnie tak częste zanikanie fal i trzaski. Tak skonstruowane aparaty radiowe wraz z telewizorami staną się niezbędnymi tak, jak obecnie telefon lub światło elektryczne.

**Każdemu polecam aparat
5 lampowy mego systemu**

Superselektywny

— Odbiór —

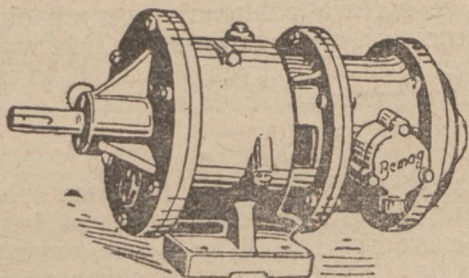
czysty i głośny

Cena detal. 250 zł

JAN PIENTOK PRZEDSIĘBIORSTWO
RADJOTECHNICZNE

Poznań-Łazarz, Odkok 2. Tel. 61-40
6012

Każda modna
pracownia
używa tylko
napędy
„Bemag”

Zastępują w zupełności kosztowną transmisję!
Oszczędzają prąd! Oszczędzają czas!

Fabryka Maszyn Górniczych
T. z o. p. — Katowice — Załęże

6641

POLACY!

Popierajcie Przemysł Krajowy!

Żądajcie zawsze i wszędzie
Transformatorów dzwon. marek:

„HYPERION” i C. S. S.

bo są najlepsze i najtańsze

Wyrabia rozmaite typy:

120 3 i 220 — 3 5, 8, V 1 A. i

7043

8, 12, 20 V 2 A.

Firma „HYPERION” - Inż. Tisch, Warszawa
ulica 11 Listopada 4.

Wystawiliśmy na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu 1929.

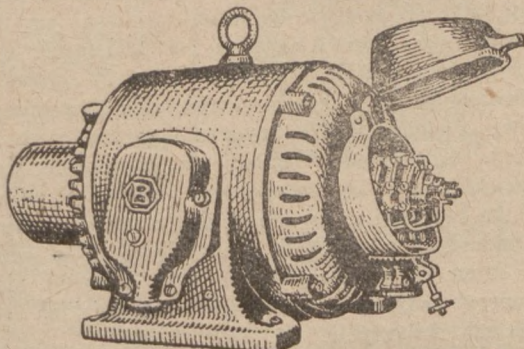
B BERGMANN

Poznań

27 Grudnia 5

02

Telefon 2521.

6768

ZJEDNOCZONE PRZEDSIĘBIORSTWA ELEKTRYCZNE

INŻ. **K. GAERTIG i SP.** T. Z O. P.

Poznań

Pocztowa 26

Instalacje oświetlenia.
Urządzenia przemysłowe
z zapędem elektrycznym

AKUMULATORY

Naprawa
maszyn elektrycznych.

Budowa rozruszników, regulatorów.

aparatów elektrycznych, tablic rozdzielczych.

Adr. telegr. „Energia”

Telefon 3584 i 2582

Wszelkie

klisze i rysunki

w dobrym wykonaniu i prędko
dostarcza

Drukarnia „KUPIEC”

ul. Wielka 10 **POZNAŃ** Telefon 2277

Nowy udoskonalony prostownik
„STELLA”

dla radioamatorów do ładowania w domu
akumulatorów żarzeniowych i anodowych.

Nadzwyczajny wynalazek.

Komplet zł 85.—

Odsprzedażom rabat. - Żądać prospektów.

Mieczysław Deblessen

Katowice Kraków Lwów Bydgoszcz
Pawła 7, Sławkowska 10, Kołłątaja 7, Osada 16

Do nabycia we wszystkich składach elektrotechnicznych
i radiowych. — Proszę żądać tylko z marką „STELLA”, które
są specjalnie udoskonalone. 5621

W Anglii odbywają się próby z nowym aparatem telefonicznym, który — będąc kombinacją radja i telefonu, daje możliwość połączenia się z kilku a nawet kilkudziesięcioma abonentami równocześnie. Posiadacz takiego aparatu, korzystając z możliwości stwarzanych przez radio odbiorcze a zarazem nadawcze, nie tylko odbiera treść nadaną jednocześnie dla całej grupy słuchaczy, ale może sam odpowiedzieć i słyszeć go będzie cały szereg ludzi. Nowy ten wynalazek zyskałby ogromne znaczenie praktyczne w rozmaitych wypadkach, kiedy to samo polecenie wydać trzeba wielokrotnie przy każdorazowym oddzielnym łączeniu się, jak to jest dotychczas. Wynalazek ten miałby zastosowanie przy nadawaniu depesz agencyjnych do pism; dla policji, która mogłaby równocześnie wydawać rozkazy i polecenia różnym posterunkom i otrzymywać od nich informacje, jakie oprócz centrali słyszałyby i inne zainteresowane w tem jednostki służby bezpieczeństwa.

Jeden z wybitnych zagranicznych znawców radjotechniki takie horoskopy stawia na rok 1938:

„Telewizja poczyni tak olbrzymie postępy, że znudzona publiczność 1938 r. będzie chciała oglądać tylko obrazy szczególnie interesujące. Ekran płócienny będzie miał wielkość 55—66 cm. kw., i będzie umieszczony cokolwiek z boku aparatu, tak, że obrazy będzie można dobrze widzieć. Telewizja w roku 1938 będzie niezmiernie popularna. Transmisja filmów wywoła z pewnością przewrót w całym przemyśle filmowym. Być może, że setki a nawet tysiące kinoteatrów na świecie ulegnie likwidacji, ponieważ zainteresowanie filmami dramatycznymi osłab-

nie. Obrazy podchwycone wprost z natury będą o wiele ciekawsze. Modnymi staną się z pewnością aparaty, które będą nadawały „film mówiący“. Ekran będzie wtedy ściśle złączony z głośnikiem, tak że radjoduchacz będą mieli wrażenie, że głosy pochodzą z tych samych ust, które na ekranie śpiewają, lub mówią. Reprodukacja dźwięków poczyni tak wielkie postępy, że nie będzie prawie żadnej różnicy pomiędzy pierwotnym źródłem nadawania a reprodukcją.

Co się tyczy synchronizmu w telewizji, to problem ten, jakkolwiek dziś nasuwa poważne trudności, jednak jestem przekonany, że będzie rozwiązany i, że synchronizacja między aparatem telewizyjno-nadawczym i odbiorczym w roku 1938 będzie tak doskonała, że widz nie napotka żadnych większych trudności w nastawianiu synchronizatora a tempo nadawania i odbierania da się z łatwością regulować. Nie ulega żadnej wątpliwości, że wszystko to, co się wiąże ze sprawą odbierania żywych obrazów bez drutu, rozwinie się nadzwyczajnie i, że wywoła wielkie przemiany na różnych polach i to takie, jakich dziś nawet przewidzieć nie można.

Wynalazek Fultona ma już poza sobą przeszło trzy lata, jednakowoż dużo zabiegów i trudów musiał położyć kpt. Fulton, żeby dzieło swoje zrealizować. Obecnie kpt. Fulton jest akcjonariuszem i kierownikiem angielskiej firmy „Fultograph Co Ltd.“ z kapitałem 426.000 funtów ang. (około 20.000.000 złotych!).

Aparaty „fultograficzne“ wyrabiane są obecnie masowo w kilku państwach i bardzo dużo stacyj radjofonicznych transmituje fultogramy; tak np. stacja wiedeńska i Davenport regularnie nadają fultogramy (i cały szereg innych stacyj np. Budapeszt, Berlin (Witzleben), Genewa, Paryż).

Towarzystwo Fultograficzne prowadzi obecnie pertraktacje z całym szeregiem europejskich i amerykańskich stacyj radjofonicznych, w celu nadawania fultogramów.

Radjowy koncert polski na Atlantyku

Jedną z największych zalet radja jest możność promieniowania fal radiowych na dalekie przestrzenie bez względu na odległość i granice. Polskie koncerty radiowe, odbierane przez emigrantów polskich, rozrzuconych po całym świecie, stanowią dla nich jedyny łącznik z ojczyzną, z którego czerpią siły do wytrwania na swych placówkach.

Ciekawe zdarzenie opisuje korespondent organu Ligi Morskiej i Rzecznej „Morza“, który odbywał podróż na polskim transportowcu, wiozącym ładunek do Afryki. W chwili, gdy transportowiec nasz znajdował się u brzegów portugalskich na Atlantyku, w godzinach wieczornych okrętowemu radjotelegrafście udało się „złapać“ koncert nadawany przez stację warszawską, a następnie transmisję rewii z popularnego warszawskiego teatryku „Morskie Oko“. Korespondent opisuje nadzwyczajne wrażenie jakie dźwięki muzyki ojczystej płynące na fali eteru z kraju wywarły na zebranej przy odbiorniku załodze, która z zapałem oddechem wysłuchiwała tych odgłosów, z oddalonej o tysiące kilometrów ojczyzny. Był to zapewne pierwszy polski koncert radiowy wysłuchany przez polskich marynarzy na falach Atlantyku.

(B.Y)

Fachowy Kalendarz - Podręcznik Elektro- i Radjotechniczny na 1929 rok

Nakładem Wyd. „Kupiec”, Poznań.

(Str. 572, wym. 110 × 290 mm.)

Dotkliwy brak Kalendarza Elektro- i Radjotechnicznego dawał się coraz bardziej we znaki. To też z uznaniem przyjąć należy wydawnictwo Fachowego Kalendarza-Podręcznika Elektro i Radjotechnicznego na 1929 r., który ukazał się nakładem Tow. Wyd. „Kupiec” w Poznaniu.

Kalendarz ten stanowi obszerne źródło informacyjne dla codziennej praktyki zawodowca, kupca i przemysłowca branży elektro i radjotechnicznej, zawiera bowiem poza materiałem fachowym, również wademecum prawno-handlowe, dział podatków, oraz bogatą treść informacyjną, która oddać może nieocenione usługi w codziennej pracy zawodowej.

Na wstępie znajdujemy obszerny materiał informacyjny, dotyczący Powszechnej Wystawy Krajowej. W treści fachowej spotykamy ogólne wiadomości z dziedziny elektrotechniki. Dość obszernie potraktowany jest dział uszkodzeń maszyn elektrycznych prądu stałego i zmiennego. W dziale gospodarki cieplnej zamieszczone są przepisy o obsłudze kotłów parowych, oraz obszerny materiał praktyczny, przeznaczony dla kierowników centrali elektrycznych. Kalendarz zamyka dział radjotechniczny, oraz cały szereg tablic w praktyce często używanych.

Uzupełnienie Kalendarza w podstawy mechaniczne czyni z niego prawdziwą wartość naukową, zaś dołączone tabele i skorowidze itp. czynią go wysoce dogodnym i przydatnym do użytku praktycznego.

Układ doskonale pomyślany ułatwia korzystanie i orientowanie się we wszystkich działach Kalendarza.

Przez swój ściśle praktyczny układ Kalendarz ten powinien znaleźć się w ręku każdego elektro i radjotechnika. (B)

.....

5685

Warsztat instalacyjny RADJO

Roman Gonczerzewicz

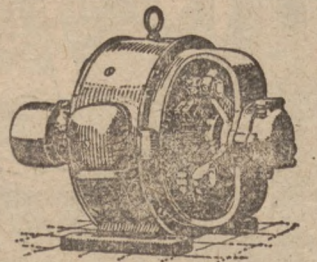
BYDGOSZCZ, Plac Wolności 1. Telefon nr. 11-24

Nowo nawijanie
elektromotorów
i dynamomaszyn

Dorabianie nowych
kolektorów

Reparacja aparatów
elektr. i rozruszników

wykonuje szybko i tanio

Stefan Jagodziński

PRZEDSIĘBIORCTWO ELEKTROMECHANICZNE
Poznań, ul. Dąbrowskiego nr. 83

Praca radjostacji

W grudniu minął rok od chwili, gdy po raz pierwszy radjoduchacze polscy i zagraniczni usłyszeli głos speakerki radjostacji katowickiej. Stacja ta, mimo krótkiej swej działalności, zdołała sobie wyrobić dobrą markę w całym nietylko w polskim świecie radiowym, gdyż specjalne dogodne położenie stacji sprawia, iż słyszana jest ona doskonale w całej Europie, a nawet bardzo często przychodzą listy od radjoduchaczy amerykańskich, którzy zachwycają się czystością odbioru z dalekiej stacji polskiej. Dzięki temu właśnie radjostacja katowicka oddaje ogromne usługi propagandzie polskiej, gdyż za jej pośrednictwem zdołano nawiązać kontakt z tysięcznymi rzeszami radjoduchaczy zagranicznych, którzy wysłuchując prelekcji o Polsce, wygłaszanych przed mikrofonem radjostacji w obcych językach, opisują swoje wrażenia w listach, nadsyłanych licznie na ręce kierownika zagranicznej skrzynki pocztowej stacji katowickiej.

Elektryczne rylce do wypalania

Dzięki pomysłowemu wynalazkowi można piękne wypalanki wykonywać pospiesznie, przy pomocy elektrycznego rylca.

Ma on kształt pióra atramentowego, a połączony przez kontakt z linią prądu elektrycznego wypala wszelkie kształty w drzewie, skórze, rogu, kości i t. p.

Do szybkiego sporządzania monogramów, napisów, znaków herbowych nadaje się szczególnie wobec delikatności i łatwości w prowadzeniu. Koniec tego rylca rozgrzewa się do 650 stopni Celsjusza.

Wzrost ruchu w przemyśle radjotechnicznym

W ciągu ostatnich tygodni ożywił się znacznie ruch w handlu i przemyśle radjotechnicznym, przyczem najsilniej zwiększył się popyt na wszelkiego rodzaju akcesoria, baterie i akumulatory. Zmiana zaś fali radjostacji stołecznej, która w myśl umowy waszyngtońskiej, ustalającej dla stacji broadcastingowych długość fali od 1300 do 1800, przeszła z 1111 metrów na 1415, zaznaczyła się zwiększeniem popytu na cewki, fabrykowane zresztą w dość znacznych ilościach i w gatunku zupełnie dobrym w kraju.

KRONIKA ZAGRANICZNA

UTWORZENIE BELGIJSKIEGO TRUSTU ELEKTRYCZNEGO.

W Brukseli utworzono belgijski trust przemysłu elektrycznego z kapitałem 200 milionów franków p. n. „Electrobel”. Trust rozpoczął swą działalność 17 b. m. Udział w truście biorą m. in. Banque de Paris, Banque Transatlantique oraz Societe Generale de Belgique, wreszcie Union Financiere d'Electricite, które to towarzystwa finansować będą trust tworząc specjalne towarzystwo p. n. „Finabel”.

PHILIPS W PRZEMYSŁE NIEMIECKIM.

Zakłady elektryczne Philipsa nabyły ostatnio pakiet akcji A. G. Lorenz — fabryka telefonów i telegrafów w Niemczech. Motywem tego według deklaracji rady nadzorczej Philipsa jest coraz bardziej rozwijający się rynek niemiecki na wyroby radio — elektryczne Philipsa i konieczność fabrykacji pewnych aparatów, szczególnie odbiorników radiowych na miejscu w Niemczech według patentu Philipsa. Z drugiej strony posiadanie akcji Lorenza daje Philipsowi możliwość korzystania z patentów niemieckich.

KĄCIK PRAWNICZY

Prawo radiowe przed sądem

Ochrona prawa przed sąsiedzkimi przeszkodami.

Jak wiadomo, odkurzacze, motory, maszyny do szycia i tym podobne przyrządy wysyłają fale elektryczne, które wytwarzają szmery w słuchawkach i głośnikach, wskutek czego odbiór jest czasowo niemożliwy. Chodzi o to, czy odbiorca audycji może uzyskać ochronę sądową przed tego rodzaju szkodliwymi oddziaływaniami sąsiadów. Małopolska ustawa cywilna w przepisach o t. zw. prawie sąsiedzkim zabrania sąsiadowi oddziaływać szkodliwie na pobliskie grunty przez odpływ cieczy, dym, hałas, wstrząśnienie itp., o ile oddziaływanie przekracza zwykłą w stosunkach miejscowych miarę. Ten przepis sądy rozszerzają na wszelkie inne stosunki między ludźmi, opierając się przytem na ustawowym zakazie szkodliwych, j. swawolnego, chociażby w ramach własnego prawa, wyrządzania bliźniemu szkody.

Należy więc rozważać kwestję, czy także oddziaływanie przez fale elektryczne można podciągnąć pod powyższe przepisy. Taki proces rozstrzyga obecnie sąd w Dreźnie, naskutek skargi 48 radiosłuchaczy, zorganizowanych w Związku Radiowym, przeciw pewnej lecznicy. Lecznica ta za pośrednictwem swych maszyn lekarskich wywołuje owe przeszkody w odbiorze radiowym. Adwokaci skarżącej strony dążą do uzyskania od sądu uchwały w t. zw. postępowaniu o naruszeniu w posiadaniu, zakazującej pozwanej lecznicy tego rodzaju popędu maszyn, który przeszkadza w słuchaniu radia.

Sąd drezdeński dopuścił dowody na okoliczność czy ruch maszyn w lecznicy jest w związku przyczynowym z przeszkodami w odbiorze audycji. Spór ten posiada niesłychanie ważne znaczenie dla świata radiowego, albowiem zasadniczo sąd w ten sposób uznał już prawo radiosłuchacza do obrony sądowej jego stanu „posiadania” radiowego przed przeszkodami sąsiedzkich maszyn. Reszta zależy już od wyniku faktycznych dowodów podczas rozprawy.

Baczność!

AUTOMOBILIŚCI i RADJOAMATORZY!

warsztat reparacyjny i Ładownia Akumulatorów pod firmą

„AKUMULATOR”

5446

Tel. 51-38.

Poznań, ul. Podgórna 9.

Tel. 51-38.

i proszę o łaskawe poparcie.

Firma „AKUMULATOR” właśc. **E. ŻOŁUBAK.**

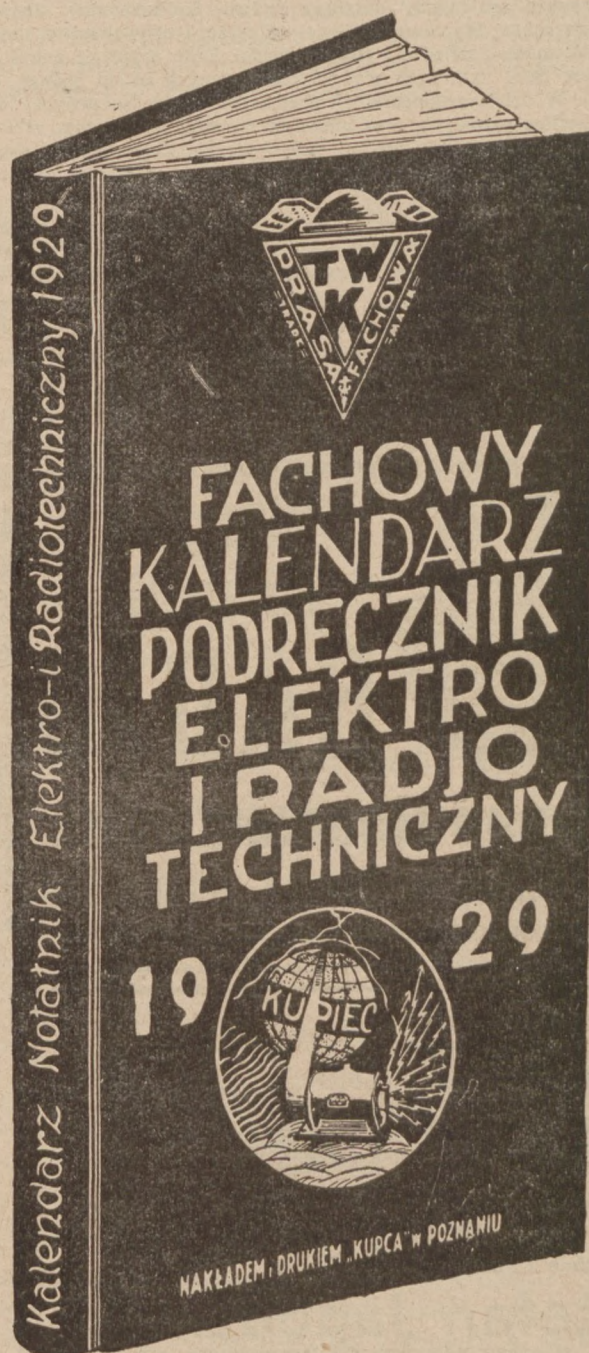
Polecamy

Fachowy Kalendarz - Podręcznik ELEKTRO - i RADJOTECHNICZNY

na rok 1929

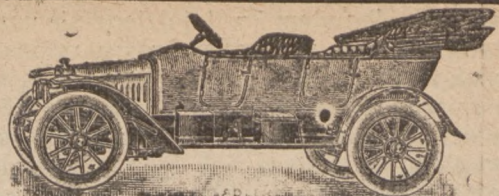
pod redakcją dypl. inż. M. RZĘCKIEGO

Obszerne źródło informacyjne dla zawodowca, kupca i przemysłowca branży elektro- i radiotechnicznej. Poza obszernym materiałem fachowym, Kalendarz zawiera vademecum prawno-handlowe, dział podatków i opłat państwowych, wyciąg z orzecznictwa sądowego, oraz bogatą treść informacyjną. (572 stron druku).

Cena 8,— zł + porto.

Na życzenie wysyła się dla bliższej informacji spis treści Fachowego Kalendarza.

Opinia fachowca o nowoczesnym nadwoziu

Doświadczenia, jakie inżynierowie General Motors przeprowadzają bezustannie nad samochodami na specjalnym olbrzymim terenie doświadczalnym (1300 akrów) nie ograniczają się tylko do zbadania wytrzymałości i wydajności silnika. Podawane są ustawicznym próbom wszystkie poszczególne części składowe samochodu, od najbardziej do najmniej ważnych.

Od paru lat poczęto zwracać baczną uwagę na budowę karoserji. Chodziło o wyeliminowanie nieprzyjemnych trzasków i zgrzytów w nadwoziu.

Cały szereg prób i doświadczeń, przeprowadzonych nad karoserjami wszelkiego typu na terenie doświadczalnym (Proving Ground) General Motors pozwoliło problem ten rozwiązać w dużej mierze pomyślnie.

Ciekawą w tym względzie jest opinia p. Jana Pawłowskiego, Kierownika Wydziału Produkcji montażowej fabryki samochodowej General Motors w Polsce, którą poniżej zamieszczamy.

Jeśli nadwozie skrzypi i trzeszczy, to bez względu na to jak dobrymby samochód nie był pod wszystkimi innymi względami właściciel nie może być z niego zadowolony.

Wytwórcy zdają sobie z tego dokładnie sprawę, że produkcja precyzyjnie wykonanych, nieskrzypiących nadwozi, przedstawia znacznie więcej zagadnień, niż w praktyce daje się rozwiązać.

Chociaż jesteśmy dalecy jeszcze od doskonałości pod tym względem, to jednak uczyniono w tym kierunku tak wielki krok naprzód, że nabywcy wozów 1928 i 1929 roku mogą być pewni, że pozwolą im one przebyć znacznie większe przestrzenie w zupełnym spokoju bez jakichkolwiek skrzypień i zgrzytów nadwozia, niż to było możliwe na modelach 1926 roku.

Ten tak znaczny postęp w budowie nadwozi umożliwiły dwie zasady, które kieruje się obecnie produkcja: precyzyjna konstrukcja i cięższy, solidniejszy materiał. Zróbnv pobieżne choćby porównanie: weźmy błotniki jakiegokolwiek obecnego modelu i porównajmy je z błotnikami wozu z przed dwóch lat, zakładając, że oba wozy należą do tej samej klasy ceny.

Wówczas stwierdzimy z wielką pewnością, że błotniki modelu z 1928 lub 1929 roku wykonane są ze znacznie grubszego materiału i że samo wykonanie jest znacznie lepsze.

Ale ulepszenia tego rodzaju nie ograniczyły się tylko do błotników. Części blaszane karoserji są również wykonane z grubszego materiału, szczególnie w małych wozach. Karoserje wozów o niższej cenie wykonane były dawniej z takich materiałów że można je było porównać tylko z wozami, których cena wahała się około 2000 dolarów.

W rezultacie nie mamy obecnie tak dużo blachy w konstrukcji nadwozia, gdyż wszystkie części wyrabia się obecnie ze specjalnie prasowanej stali, podczas gdy dawniej robiono je z drzewa i pokrywano blachą.

Wytrzymałość konstrukcji nadwozia wzrasta równomiernie z większą wytrzymałością konstrukcji podwozia. Nikt nie mógł przypuszczać dziesięć lat temu, rozbijając wóz po najgorszych drogach, jak my to robimy dzisiaj że po 800 klm podróży nadwozie nie będzie skrzypieć ani klekotać.

Dzisiaj jeździmy ze znacznie większą szybkością niż pięć lat temu. Długie raidy bez postojów przy szybkości 80 klm na godz, przez niezaludnione okolice są dziś dostępne i dla najtańszych a więc najsłabszych wozów.

Przy budowie wozu zwraca się uwagę nie tylko na silnik ale w równej mierze na podwozie i nadwozie.

Wszystkie ulepszenia, mające usunąć wszelkie trzaski i zgrzyty karoserji, nie zostały ograniczone do samego nadwozia. Poświęcono wiele wysiłków na zbudowanie bardziej sztywnego podwozia, w przeciwieństwie do czasów dawniejszych, gdzie specjalnie chodziło o możliwie giętkie, elastyczne podwozie. Dlatego też dzisiaj wiązanie podwozia składa się z podwójnej ilości poprzeczek, dzięki czemu jest ono bardziej silne, co w połączeniu z ulepszoną i bardziej silną konstrukcją nadwozia sprawia, że nowoczesny samochód daje nie tylko pożytek swemu właścicielowi, lecz w równej mierze i duże zadowolenie.

Warunki rozwoju przemysłu samochodowego

Prezes General Motors Corporation, Alfred P. Sloan, Junior, omawiając możliwości rynku samochodowego na rok 1929, powiedział między innymi: „Początek każdego roku jest dla mnie najodpowiedniejszą porą po temu, aby, biorąc pod uwagę rezultaty otrzymane w roku poprzednim, móc się zorientować, w jakim kierunku rozwiną się nasze plany na rok następny.

„Przemysł samochodowy w 1928 r. — według mego zdania — jeszcze bardziej uwypuklił zasadę, która przyczyniła się do tak wspaniałych rezultatów, a która sprowadza się do lepszego niż poprzednio ob-
służenia publiczności przez rozwijanie i doskonalenie

specjalnie wyróżniających się zalet i cech samochodów.

„Wszystkie te rezultaty były możliwe do osiągnięcia dzięki wzrostowi wiedzy technicznej, oraz lepszemu pojęciu zasad podstawowych, polegających na bardziej wydajnej wytwórczości i wzmożonej sprzedaży. Dodajmy jeszcze, że w wyglądzie wozów zaszły duże zmiany na lepsze dzięki zwróceniu większej uwagi na artystyczną stronę wytwórczości, co — prawdopodobnie — było najbardziej wyróżniającym się rysem w rozwoju przemysłu samochodowego w roku ubiegłym. Nie znaczy to jednak, aby nie zwracano dostatecznej uwagi na stronę techniczną

wozów, albowiem i w tej dziedzinie uczyniono wielki krok naprzód, szczególnie zaś w odpowiedniem ustunkowaniu siły wozu do jego wagi, co przyczynia się przedewszystkiem do podniesienia ogólnej sprawności i akceleracji, rzeczy tak bardzo pożądaných ze względu na gęstszą sieć dróg i ze względu na rozwijanie większych szybkości. Na ten ostatni wzgląd specjalnie zwrócono uwagę przy tańszych modelach.

„Kiedy patrzę się na te wszystkie ulepszenia w dziedzinie konstrukcji samochodów, to trudnem wydaje się do uwierzenia, że proces postępu — pod znakiem którego rozpoczął się przemysł samochodowy — w dalszym ciągu przemysłowi temu przyświeca. A jednak postęp ten bynajmniej nie osiągnął swego kresu.

„Gdy patrzę w przeszłość, wydaje mi się, że najważniejszym zagadnieniem, przed którym stoi przemysł samochodowy, to udoskonalenie i usprawnienie obsługi nabywców samochodów.

„Przewidywania na rok 1929 pozwalają spodzie-

wać się, że będzie to najpomyślniejszy rok w przemysle samochodowym. Wzrastające stale zamówienia przedstawicieli samochodów wskazują, że popyt na samochody stale wzrasta, a tem samem wzrasta i ogólny dobrobyt kraju, gdyż samochód odgrywa dużą rolę w rozwoju gospodarczym.

„Coraz większe wysiłki zwrócone w kierunku rynków zamorskich przy ogólnem zrozumieniu doniosłego znaczenia samochodu jako środka komunikacji, dadzą jeszcze większe wyniki na tem polu szybko rozrastającej się ekspansji.

„General Motors rozpoczyna nowy rok w tem przekonaniu, że zarówno nasi zastępcy jak i firma nasza otrzyma przypadającą część z tej ogólnej pomyślności.

„Aby na to zasłużyć, postanówmy sobie obsługiwać publiczność jeszcze lepiej, niż w roku zeszłym, w tej nadziei i przekonaniu, że wysiłki nasze rok bieżący uczynią najpomyślniejszym rokiem w historii przemysłu samochodowego.

Światowy przemysł samochodowy

Znaczenie nowoczesnej komunikacji dla rozwoju życia gospodarczego poszczególnych krajów jest już dziś w przodujących państwach na tyle zrozumiane, że nie żałuje się tam ani wysiłków największych umysłów twórczych, ani olbrzymich środków materialnych, ani nawet życia jednostek — bohaterów (przeloty przez ocean), aby zdobyć w komunikacji maksimum szybkości, wygody i oszczędności. To też cały świat śledzi z zapartym oddechem za postępami w lotnictwie i automobilizmie. Wystawy samochodowe, wyścigi i raidy urządzone w wielkich centrach są największymi atrakcjami międzynarodowymi doby obecnej. Jeszcze większy podziw w całym świecie budzą niebezpieczne wyprawy do biegunów i brawurowe przeloty przez ocean. Wszystko to zmierza do zdobycia nowych sposobów komunikacji, której zadaniem jest zbliżyć narody do siebie gospodarczo i politycznie dla podniesienia ogólnego dobrobytu i utrzymania pokoju.

Niewątpliwie automobilizm w dobie obecnej stanowi najpopularniejszy z nowoczesnych środków komunikacji, nie więc dziwnego, że przemysł samochodowy należy do najpotężniejszych dziedzin przemysłu światowego. Światowy stan samochodów przedstawia się na dzień 1 stycznia 1928 r. liczbą 29.687.500 samochodów, z czego na poszczególne kraje przypadają następujące ilości:

A m e r y k a :

	Liczba samochodów	Ilość mieszkańców na 1 samochód		Liczba samochodów	Ilość mieszkańców na 1 samochód
Stany Zjedn.	23 262 183	51	Urugwaj	34 575	49
Kanada	949 504	10	Chile	19 271	203
Meksyk	57 139	272	Peru	10 525	520
Brazylja	136 000	264	Wenezuela	12 650	239
Argentyna	266 030	38	Kolumbia	10 206	676

E u r o p a :

	Liczba samochodów	Ilość mieszkańców na 1 samochód		Liczba samochodów	Ilość mieszkańców na 1 samochód
Zjednoczone Królestwo	1 071 000	41	Holandja	73 894	120
W. P. Irlandzkie	36 763	81	Belgia	108 000	73
Niemcy	456 000	137	Szwajcaria	53 000	74
Francja	956 000	40	Czechosłowacja	39 950	354
Włochy	158 000	254	Austria	23 673	282
Hiszpanja	176 075	126	Węgry	13 001	650
Portugalia	21 809	284	Rumunja	20 819	824
Szwecja	109 522	55	Polska	21 922	1369
Norwegja	82 350	86	Rosja	18 673	7755
Dania	83 900	41	S. H. S.	10 475	1447
			Grecja	13 855	492

A z j a :

Japonja	54 654	1 525	Indje	95 784	3 330
Chiny	20 653	21 662	Indje Holend.	25 194	123

A f r y k a :

Unja Pol. Afr.	101 00	75	Marokko fran.	13 390	300
Algier	30 550	200	Egipt	21 890	650

A u s t r a l j a :

Australja i Tasmanja	423 521	14	Nowa Zelandja	134 215	10
----------------------	---------	----	---------------	---------	----

Z powyższych liczb widzimy, że Stany Zjednoczone i Wielka Brytania, jako kraje najwięcej gospodarczo rozwinięte, posiadają największe ilości samochodów.

Z 29.687.500 samochodów 89,6% wyszło z fabryk w Stanach Zjednoczonych. Na produkcję reszty świata przypada zaledwie 10,4%.

W europejskiej produkcji samochodów największą rolę odgrywa Anglja, Francja i Niemcy. Anglja w dużej mierze pokrywa zapotrzebowanie swych olbrzymich kolonii. Francja poza własnym bardzo pojemnym rynkiem produkuje dużo na eksport. Niemcy pomimo znacznego opanowania rynków zagranicznych w innych dziedzinach przemysłu z wielkim trudem zdobywają dla swego przemysłu samochodowego rynki zewnętrzne i stosunkowo mało eksportują, prowadząc u siebie walkę obronną przed napływem samochodów amerykańskich i francuskich, zwłaszcza osobowych.

Charakterystycznym objawem dla amerykańskiej produkcji w ostatnich latach jest łączenie się fabryk w wielkie koncerny, organizowane głównie w celu ustalenia cen, regulowania produkcji i intensywnego występowania na rynkach zagranicznych, przez organizowanie własnych montowni i przedstawicielstw.

Rok 1929 w światowej produkcji samochodów zapowiada się dość dobrze, chociaż przewidywana jest ostra walka konkurencyjna na rynkach europejskich z samochodami amerykańskimi.

W ostatnim okresie produkcji coraz częściej ukazuje się na światowym rynku nowy typ wozu krytego z silnikiem 6 cylindrowym o pojemności cylindrów 2—2,5 ltr. z hamulcami na czterech kołach. Typy te charakteryzuje nadzwyczajna elastyczność silnika, oszczędność w użyciu paliwa, wygoda, komfort oraz wszelkie nowoczesne wyposażenia. Przewidywać można, że w r. 1929 ten właśnie typ samochodu będzie miał największe powodzenie poza najtańszymi wozami czterocylindrowymi masowej produkcji.

S. G.

Fabryka „Stetysz” spłonęła doszczętnie

Dnia 11. b. m. o godz. 9,30 wszystkie oddziały straży ogniowej zawezwano do palącej się fabryki samochodów „Stetysz”. Hydranty na terenie fabryki i okolicy były zamarznięte. Gdy znaleziono wodę, fabryka już się dopalała i w ciągu godziny spłonęła prawie doszczętnie.

Straty sięgają paru milionów złotych. Fabryka była ubezpieczona.

Międzynarodowy zjazd automobilowy w Krakowie

Jak się dowiadujemy, w r. 1930 ma być urządzony w Krakowie w czasie Zielonych Świąt automobilowy międzynarodowy zjazd gwiazdzisty.

Wystawa samochodów i motocykli w Kopenhadze

W lutym i w marcu b. r. odbędzie się w Kopenhadze wystawa samochodów i motocykli. Wystawa dzielić się będzie na dwie sekcje:

1. Pojazdy osobowe miejskie i turystyczne — Akcesoria i pneumatyki — Odzież dla automobilistów — Różne: ubezpieczenia samochodów, prasa fachowa i t. d.

Trwa od 22 lutego do 3 marca włącznie.

2. Motocykle, motory dla marynarki i łodzi motorowych — Samochody ciężarowe, autobusy, trak-tory — Akcesoria i pneumatyki — Różne.

Trwa od 9 marca do 17 marca włącznie.

Szanownej mej Klienteli

podaję uprzejmie do wiadomości, że z dniem 1 stycznia r. b. brzmienie mej firmy zmienione zostało na

„ERGE-MOTOR”

Poznań, ul. Mylna 38

Telefon 79-29

Szlifiernia cylindrów i wałów korbowych,
Wytwórnia tłoków, pierścieni i sworzni tłokowych.

Dziękując uprzejmie za dotychczas w szerokiej mierze okazywane zaufanie, proszę o łaskawe dalsze poparcie i przekazywanie cennych zleceń pod nowym powyższej podanym adresem.

Z poważaniem

Rob. Gunsch - Motory

Poznań, Mylna 38.

6548

ROWERY

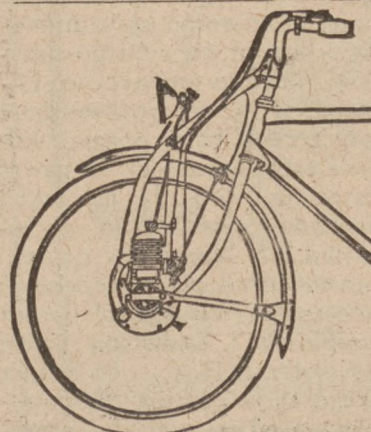
marki „Trianon” (Weltmeister Durabel) pod gwarancją wyrabia i dostarcza wszelkie części zapasowe do centryfug oraz rozmaite koła zębate

PIOTR NOWACKI

Fabryka Centryfug i Rowerów

„HALKA”

Bydgoszcz, ul. Rycerska. Telefon 910

Najmniejszy
i najlepszy

motor pomocniczy
w świecie

Otto Mix

Poznań, ul. Kantaka 6a

Telefon 2396 7026

Apel do krajowych fabryk maszyn rolniczych

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszym piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji maszyn rolniczych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWN. „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

Józef Madaliński.

Mechaniczna uprawa roli

Opinia o działalności ciągowki Deeringa 15/30.

Majatek 540 ha pod plugiem kupilem przed dwoma laty bardzo zaniedbany a zwłaszcza niesłychanie zaperzony. 50 koni i 60 wołów miały 100 proc. pracy więcej niż normalnie i ogromowi zadania, aby majatek jakotako podnieść — w niedługim czasie nie byłyby podołały. Po zasięgnięciu informacji o traktorach przyszedłem do przekonania, że pomoc odpowiednią dać mi może ciągowka Deeringa. Nadzieje spełniły się w zupełności — już w pierwszym roku Deering niezmierną oddał mi przysługę. Do spełnienia miał dwa zadania — czyszczenie i doprawę ziemi.

Wiadomą jest rzeczą, że pierwszym i głównym warunkiem dobrego urodzaju jest czystość ziemi i jej doprawa. Koniecznością więc jest po zwiezieniu zbóż, ziemię możliwie jak najpóźniej wzruszyć i w dalszym ciągu utrzymywać ją w korzystnej strukturze. Gdy to się przeprowadzi, nigdy — choć przy większej suszy, jak w roku ubiegłym, ziemia nie zeschnie się w głębszych warstwach, orka będzie prawidłowa, skiba rozsyje się za plugiem — uprawa i zasiew z małym już nakładem pracy będą mogły być pierwszorzędnie skuteczne, co szybkie i równe wschodzenie ziarna oraz dostateczne zakorzenienie się roślin przed zimą spowoduje. Korzyści te mogłem osiągnąć w zupełności w tym roku jedynie przy pomocy ciągowki z odpowiednimi przyczepkami. Uprawa i zasiew nie sprawiał żadnych trudności pomimo suszy i ciężkiej gleby. Wołów nie potrzebowałem używać wcale — oziminy wyglądają bardzo dobrze. Nadmienię tu, że miałem wielkie zadowolenie, obserwując sąsiedni majatek, na którym pod siew bez odpowiedniego przygotowania orano czwórkami plugami pojedynczymi — orka szła opornie, plug zamiast równej rozkruszonej skiby odrzucał bryły, które trzeba było później kilkakrotnie wałowaniem — bronowaniem a nawet ludźmi rozdrabniać. Skutek był ten, że na takiej uprawie ziarno źle — nierówno powschodzilo, a rośliny nie znalazły odpowiednich warunków do rozwoju — pożółkły. Podług mego zdania do zupełnego wyzyskania Deeringa koniecznością jest mieć oprócz pluga odpowiednie przyczepki, t. j. podwójną bronę talerzową I. H. C. i kultywator I. H. C. Po wojna brona talerzowa najnowszego typu pracuje znakomicie, zwłaszcza na ścierniskach, gdzie nietylko zastępuje podorywkę wieloskibowcem, ale ją przewyższa,

bo wydajność jej, o którą w tym czasie tak bardzo chodzi, jest znacznie większa; równomiernie wzrusza na 2—3", a szybki bieg rotacyjny talerzy rozkrusza i rozrzuca ziemię, stwarzając równą, pulchną powierzchnię. O ile ziemia jest czysta, zabieg ten wystarczy, w przeciwnym zaś razie w 2—3 tygodnie później w miejsce bron konnych oddaje znakomitą usługę kultywator 3.65 metrowy. Ziemia wzruszona niewielki wtedy stawia opór, można ciągowkę puścić szybkim biegiem a skutek będzie podobny kłusowaniu końmi broną — chwasty wydobyte na powierzchnię promieni słonecznych zmarnieją. Uważam sobie za obowiązek tutaj nadmienić, że talerzówki nie da się zastosować na kawałkach ziemi wyjątkowo zaperzonych i na bardzo wysokim ściernisku — w tych razach trzeba ją skibowcami zastąpić.

Podług mego zdania te dwa cenne sprzęty powinny być użyte obok siebie, bo jeden drugiego nie zastąpi. n. p. kultywator na przewrócenie ściernisk jest niewystarczający, kultywator zaś talerzówki nie zastąpi w czyszczeniu ziemi. Brona talerzowa robi dziennie 10 ha, kultywator 20 ha, co można jeszcze podwyższyć, pracując po zachodzie słońca przy latarniach karbidowych. Do wykonania tej samej pracy koni potrzebnych byłoby 20—24, a wołów znacznie więcej, gdyż wół w czasie upałów większą część dnia albo wolno chodzi, albo z wywieszonym językiem leży — a tu przecież chodzi o terminową uprawę.

Prace wykonane przy pomocy Deeringa, mają tę wielką zaletę, że wobec o wiele szybszego biegu pozostawiają ziemię w znacznie lepszej strukturze, niż to ma miejsce przy pracach konnych. Po takim przysposobieniu orka plugiem I. H. C. z przyczepioną broną wypada wprost ogrodowo. Podobno do talerzówki skonstruowano siewniczek do wysiewania w ścierniska poplonów na zielony nawóz — jeżeli okaże się to prawdą — będzie to miało ogromną doniosłość.

Czytam i słyszę wiele, że obsługa Deeringa wobec jego prostej budowy jest tak łatwa, że każdy laik odrazu może nim pracować. Takie postępowanie uważałbym więcej, niż lekkomyślne — jest to za droga maszyna do eksperymentowania.

Bieg Deeringa winien być kontrolowany nietylko okiem ale i uchem, do czego niewykształcony człowiek nie jest zdolny. Znam przykład, że Deering pod do-

Oryg. „HARDER“

Niedościgniony, także w Polsce w setkach egzemplarzach u wszystkich odbiorców znakomicie zaprowadzony, przez znakomitych rolników uznany jako bezwarunkowo najlepszy

Wypielacz

na każdą glebę i na każde warunki. Stosowany do miłego i głębokiego wypielania. „Harder“ wykonuje także na najcięższej glebie nawet na stwardnietej glinie, dobrą pracę, gdzie inne systemy zawiodą.

2 typy: Na wielkie majątki oraz na średnie i mniejsze gospodarstwa.

Siemnik do sztucznych nawozów „VOSS“

Rozsiewa każdy nawóz od najmniejszych do największych ilości zupełnie równomiernie pewno.

Prosta obsługa. Łatwe czyszczenie. Potrzeba mało siły pociągowej. Nie ma łańcuchów, dlatego mało reparacji. Tania cena.

Uniwersalna maszyna w całym znaczeniu tego wyrazu.

6998

„VOSS“ w użyciu jako szeroko rozsiewający

„VOSS“ w użyciu przy sianu rzędowym.

Generalny zastępca na Polskę:

Hugo Chodan, dawn. Paul Seler
POZNAN, ul. Przemysłowa 23.

„IDEAL“

nóż do krajania słomy
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci

3641

Centrala Pługów Parowych T. z. Fabryka Maszyn
Poznań, św. Wawrzyńca 36. Telefon 6117 i 6950

Baczność!

Ostrzegamy Szan. Czytelników naszych przed byłymi agentami naszymi pp.: Alfonsem Cieślikiem z Gniezna, ulica Trzemeszeńska; A. Kalandykiem z Bochni, ul. Krakowska 162; którzy okazali się ludźmi nieuczciwymi i z tego powodu przestali być reprezentantami naszymi.

TOW. WYDAWNICZE „KUPIEC“
Poznań, Wielka 10.

Młocarnie szerokomłotne VISTULA
Młocarnie z przymkami
Młocarnie z wałami do gładkiej słomy
Walce, kieraty

Siekacze do buraków

Sortowniki ziemniaków

5803t

Maszyny do czyszczenia zboża

Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach

Sieczkarnie tarczowe

Koła transmisyjne

Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmuciami wentylami

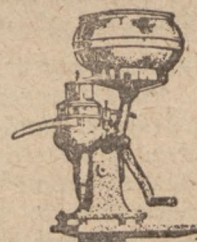
Szufle ziemne do transportowania ziemi wykonuje jako długoletnią specjalność

A. P. Muscate
Fabryka Maszyn Sp. z o.p.
TCZE W (Pomorze)

6437

Niedościgniony w dobroci jest separator

STANDARD

dostarcza się od 60 — 450 ltr. dla zapędu ręcznego jak i mechanicznego. 6618

Generalne zastępstwo:

„**U N I O N**“
Danzig-Langfuhr -:- Ringstr. 5d

Oddaje się jeszcze dalsze miejsca sprzedaży.

brym kierownikiem pracuje już 4 lata i znajduje się w zupełnie dobrym stanie — ale i przeciwny, że prowadzony przez laika już po dwóch sezonach jest prawie gotów na odstawkę. Długa żywotność ciągowki jedynie jest uzależniona od fachowej obsługi — a oszczędność na tem miejscu mogłaby stać się bardzo kosztowną.

Nie trzeba również robić oszczędności na oliwie. Spotykam wzmianki w sprawozdaniach, że Deering zużywa oliwy minimalnie. Twierdzenie takie nieczytających dokładnie instrukcyj łatwo w błąd może wprowadzić. Być może że Deering w stosunku do innych ciągówek o wiele mniej oliwy zużywa, ale zużywanie nie można nazwać minimalnem, bo kierując się instrukcją fabryki spotrzebujemy już 1,2 litra oliwy na ha. Wobec szybkości obrotów, wielkiego natężenia i (szybkiego) silnego rozgrzewania się maszyny — napewno nie popełnimy błędu przez zużycie cokolwiek więcej oliwy, niż wskazuje instrukcja — mając na uwadze, że oliwa najlepsza zawsze będzie najtańsza.

Oliwa, której się cokolwiek codziennie, a wszczk raz w tygodniu odpuszcza z maszyny — nie jest stracona. Po odstaniu się i przefiltrowaniu do lokomobil — młocarn i wszelkich innych maszyn rolniczych jako pełnowartościowa zużyta być może.

Używam oliwę AC II z firmy „Polmin“ — jest bardzo dobra. Naftę brałem początkowo z f-my „Br. Nobel“ nie byłem jednakże z niej zadowolony — była nieczysta. Na korkowym pływaku karburatora tworzył się taki twardy osad, że tylko nożem usunąć go

było można, co powodowało dziennie 20 minutową zmuę. Przeszedłem więc do firmy „Polmin“, której nafta jest bardzo dobra, a że zupełnie czysta, więc też i wydajność siły większa.

Wiosną i jesienią wykonano:
czteroskibowcem I. H. C. — 310 ha,
broną talerzową I. H. C. 2,45 mtr. szerokości — 134 ha,
kultywatorem I. H. C. 3,65 metr. szer. — 200 ha.

Nafty zużyto do orki zależnie od jakości gleby, na jeden ha 20—24 ltr., oliwy 1,2 ltr. Ciągówka pracowała cały czas beznagannie — bez przerwy, a że remont po ukończeniu sezonu jest tak minimalny, że nie warto o nim wspominać — zawdzięczam to starannej obsłudze wyzkolonego szofera samochodowego — oraz świadczy o świetnym materiale maszyny.

Przez nabycie ciągowki mogłem skasować 16 wołów i 4 konie, ale i jakość odstawionej pracy na korzyść ciągowki jest bardzo znaczna. Już po jednym roku mogę z radością stwierdzić, że stałem się panem sytuacji i że jedynie zapomocą ciągowki Deeringa 15/30 w krótkim czasie zaniedbany majątek do zupełnego porządku doprowadzę.

Opierając się na dotychczasowych doświadczeniach mogę b. polecić ciągowkę Deeringa 15/30 jako nadzwyczaj wartościową dla gospodarstwa rolnego maszynę — dającą się tak wielostronnie używać. Ekonomiczniejszy jest może jedynie pług parowy, tylko że w obecnych czasach niestety mało kto na zakup tego bardzo drogiego garnituru pozwolić sobie może.

(„Poradnik Gospodarski“.)

Roczny kredyt na maszyny rolnicze

W związku z rozpoczynającym się sezonem w dziale maszyn i narzędzi rolniczych daje się zauważyć dążność do przedłużania okresów spłaty. Stale wzrastające wydatki na podniesienie wydajności w rolnictwie były przyczyną, że rolnik, dotychczas najlepszy i najsumienniejszy płatnik, zaczął w długach zalegać.

Fabryki pozostały przy dotychczasowym kredycie sześciomiesięcznym. Jednak reprezentanci okręgowi, jak również detaliści, pragnąc umożliwić rolnikom nabycie maszyn i narzędzi, dają od siebie kredyt do 12 miesięcy, aby ułatwić spłacenie przy dwóch zbiorach. Jest to posunięcie bardzo ważne dla rozwoju rolnictwa. Niejednokrotnie trudno jest rolnikowi nabyć jakąś kosztowną maszynę na kilkumiesięczny kredyt i spłacić ją z zarobków za zbiór jednoroczny. Jeżeli na przykład zbiór w danym roku zawiódł, sytuacja takiego rolnika stawała się bardzo ciężką. Umożliwienie spłaty długu z dochodu z dwóch zbiorów pozwala z jednej strony na równomierniejsze rozłożenie obciążenia, a z drugiej strony zmniejsza ryzyko tak kupca jak i rolnika na wypadek nieurodzajów.

Bardzo poważną rolę w zakupie maszyn odgrywa Państwowy Bank Rolny, wprowadzając specjalny kredyt, z którego korzystać mogą t. zw. spółki maszynowe. Gdy więc grupa rolników zawiąże spółkę maszynową celem kupna potrzebnej im maszyny, zwracają się oni do Państwowego Banku Rolnego, wypełniając skrypty dłużne i otrzymują kredyt do wysokości 70 proc. rachunku firmy sprzedającej.

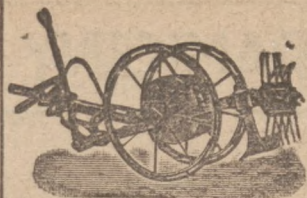
WIELKI WYBÓR maneży pałakowych, maszyn i narzędzi rolniczych

Wozy mieszkalne, beczkowozy do walców i plugów parowych, wozy robocze, aparaty do tuczenia cylindrów, maszynki do nitowania kół

DOGODNE WARUNKI!

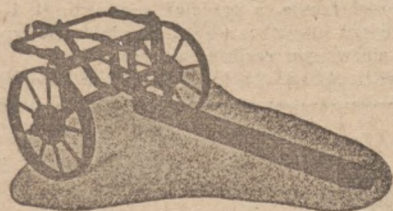
CENY NISKIE!

Fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza
St. MALINOWSKI ŚREM
TEL. 17
ODDZIAŁ POZNAŃ, Pocztowa 30
TELEFON 2826

Wyrabiamy masowo jako specjalność: **kopaczki „Gwiazda B“**

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

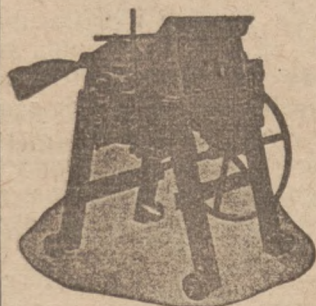
przodki „Naprzód“

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideal“

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert

BRACIA MALAK

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

ŻNIN (Wlkp.)

Telegr.: Bramafa.

Telefon nr. 30.

Wystawiamy na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929.

7030

„Combine“ czyli kombinowana żniwiarka-młocarnia

(Ciąg dalszy).

Przed wprowadzeniem kombinowanych żniwiarek-młocarek, używano w głównych krajach — produkujących na wielką skalę pszenicę — wiązarki, a więcej jeszcze wysokotnące żniwiarki, obcinające tylko kłosa, a pozostawiające słomę na pniu. Wysokotnących żniwiarek używano głównie na obszer-nych polach wielkich, południowo- wschodnich równin Stanów Zjedn. Am. oraz w niektórych częściach Argentyny. Żniwiarki wysokotnące mają to do siebie, że są sprawniejsze i pracują więcej ekonomicznie aniżeli wiązarki, jednakże pod temi względami nie dorównują kombinom, czyli kombinowanym maszynom żniwiarkom-młocarniom. Jak przy kombinach tak i od żniwiarek wysokotnących zebrane kłosa idą wprost do młocarni.

Jedna i druga przedstawiają zatem te same niebezpieczeństwo co do niedokładnego wymłocenia zboża, z powodu niedostatecznego wyschnięcia. Ponieważ jednak mimo tego niebezpieczeństwa żniwiarki wysokotnące rozpowszechniły się bardzo, jest nadzieja, że i kombiny również z roku na rok zyskiwać będą nowych zwolenników. Przemawiają za tem głównie wielkie korzyści gospodarcze, wypływające z posługiwania się temi maszynami, zwłaszcza tam, gdzie uprawa zboża odbywa się na wielkich obszarach. Te korzyści, o których jeszcze mowa będzie, nietylko równoważą, ale nawet o wiele przewyższają niktę zresztą niebezpieczeństwo magazynowania niedostatecznie wyschniętego zboża. Trudno-

ści te upadają jedna po drugiej, tak jak upadła główna z nich, mianowicie obawa zbyt wielkich strat w ziarnie z powodu pozostawienia zbyt długo przejrzałego zboża w kłosach. Obaliły ją dokładne badania, przeprowadzone w r. 1924 na fermie doświadczalnej w Davis-Kalifornja. Badania te wykazały, że w dziesięć dni po zupełnem dojrzeniu tylko gatunek czerwony zimowy uległ wysokoprocentowemu wysypianiu z kłosa, a miejscami nawet prawie całkowitemu, bo w wysokości 95%, zato gatunki inne jak hard — twarde — zimowe oraz wszystkie gatunki „aurum“ podlegały małemu tylko wysypianiu. To samo stwierdzono i w innych okolicach. Wprawdzie strata ziarna przy koszeniu zboża i młóceniu kombinami jest większa, aniżeli przy młóceniu lub koszeniu innego typu maszynami, zato straty te są znacznie mniejsze aniżeli łączne straty przy osobnem koszeniu, zwożeniu i składaniu zboża w stogi i ponownem przeładowywaniu i przewożeniu do młocarni.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Baczność!

Pan Aleksander Zakrzewski z Przemysła ul. Słowackiego 62 nie jest już naszym reprezentantem. Prosimy do rąk jego żadnych nie wpłacać gotówek a również prosimy nam łaskawie podać wszelkie wpłaty do rąk jego dokonywane.

TOW. WYDAWNICZE „KUPIEC“
Poznań, Wielka 10.

Apel do krajowego przemysłu budowlanego

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszym piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji materiałów budowlanych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWN. „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO“.

Rząd a ruch budowlany

Rząd zamierza w najbliższej przyszłości poświęcić swą uwagę sprawie wzmoczenia i ożywienia ruchu budowlanego. W tym celu przewidziana jest w niedalekiej przyszłości konferencja u Prezesa Rady Ministrów prof. Bartla. Konferencja ta odbędzie się w gronie niebardzo licznej, złożonej z przedstawicieli tych dziedzin życia gospodarczego, które w ożywieniu ruchu budowlanego bezpośrednio lub pośrednio najbardziej są zainteresowane. Na tej konferencji przedstawiciele rządu zaznajomią się z poglądami sfer gospodarczych na to zagadnienie.

Obecnie rozważana jest w sferach miarodajnych przede wszystkim koncepcja niemiecka, której zasadą jest, iż należy dążyć do stworzenia funduszu budowlanych drogą opodatkowywania dochodów z komornego, odpowiednio powiększonego. Według tej koncepcji należałoby u nas komorne w domach starych, które wynosi obecnie 5% wartości złożej komornego przedwojennego (nie uwzględniając wskaźnikowej zniżki wartości złota) systematycznie podnieść do 100%, stosując kwartalne podwyżki o 3 procent i przeznaczając te podwyżki na państwowy fundusz budowlany, z którego finansowany byłby ruch budowlany. Zważywszy, że komorne w nowych domach wynosi przeciętnie 15% procent komornego przedwojennego w złożej, takie podciągnięcie komornego w starych domach byłoby bardzo wskazane, gdyż przywróciłoby to zdrowe stosunki wśród własności nieruchomości i już samo z siebie przyczyniłoby się do ożywienia ruchu budowlanego i zachęciłoby do inwestowania kapitałów w produkcję mieszkaniową.

Z drugiej jednak strony podwyżka komornego o trzy procent w każdym kwartale musiałaby się stać punktem wyjścia dla powszechnej akcji podwyżkowej zarówno wśród funkcjonariuszów państwowych jak i prywatnych oraz robotników. Wydaje się nam jednak, że ten wzgląd nie powinien pod żadnym pozorem w decydujący sposób wpłynąć na odrzucenie koncepcji przywrócenia normalnych stosunków w dziedzinie komornego.

Utrzymywanie stosunkowo niskiego poziomu wskaźnika kosztów utrzymania kosztem coraz większej dewastacji własności nieruchomości i kompletnego zastoju w ruchu budowlanym nie jest polityką zdrową i do niczego dobrego na dłuższą metę nie doprowadzi.

Dojdziemy wreszcie do tego, że wskaźnik kosztów utrzymania po pewnym czasie i tak dojdzie do poziomu normalnego dla Europy mimo, że koszt

mieszkania nie będzie odgrywał w nim żadnej roli. Podnieście się poprostu stopa życiowa i dzisiaj mamy już bardzo wyraźne oznaki, że w tym kierunku systematycznie idziemy. A gdy później w obliczu nieuniknionej konieczności trzeba będzie jednak zgodzić się na podwyżkę komornego, redukcja rozszerzonej skali potrzeb nie będzie łatwa i będziemy mieli kryzys i to kryzys typu najgorszego, gdyż z jednej strony będziemy mieli najgwałtowniejsze walki ekonomiczne pracowników, a z drugiej strony zarobki będą już na poziomie europejskim, którego przekroczenie grozić będzie sparaliżowaniem całej naszej produkcji. Lepiej przeto zawczasu zabrać się do rozwiązania zagadnienia komornego, gdyż sprawa ta jest o wiele poważniejsza niż się może wydać.

Innym zupełnie problemem jest państwowy fundusz budowlany. O ile wnieść wolno z wysuwanych dotychczas projektów, istnieje u nas tendencja pójścia o wiele dalej niż poszli Niemcy. U nas chce się przerzucić cały ciężar sfinansowania ruchu budowlanego na barki właścicieli starych nieruchomości, odbierając im wszelki dochód z kapitałów, tkwiących w nieruchomościach. Obecne bowiem komorne w wysokości 58 procent komornego przedwojennego nie pozostawia właścicielowi nie tylko żadnego dochodu, ale nie starcza przeważnie nawet na utrzymanie w całości samego kapitału. W rzeczywistości dzisiejsi właściciele nieruchomości są na bardzo skromnym dożywociu. Kapitał bowiem należy uważać za przepadły, gdyż po zawaleniu się posiadanej nieruchomości, właściciel z osiągniętego dochodu nowej nie postawi.

To jest także problem, który powinien być jak najrychlej rozwiązany. Komorne w wysokości przedwojennej stanowi to minimum, które właścicielowi nieruchomości się należy. Na państwowy fundusz budowlany mogłaby pójść co najmniej nadwyżka wskaźnikowa, czyli komorne należałoby podnieść co najmniej do 130 procent przedwojennego i tych 30 procent ściągać na rzecz państwowego funduszu budowlanego. Jeżeli jednak na rzecz tego funduszu ma się ściągać cośkolwiek z komornego, wynoszącego 100 procent przedwojennego, to mogłoby się to dziać tylko w postaci przymusowej pożyczki długoterminowej, podlegającej oprocentowaniu i amortyzacji.

Narazie cieszyć się należy z tego, że rząd zdradza ochotę zajęcia się tym niesłychanie skomplikowanym problemem. Dzięki temu znajdzie się on na porządku dziennym dyskusji publicznej i zostanie wszechstronnie oświetlony.

Kryzys w przemyśle budowlanym

Polskie Towarzystwo Budowlane zawiesiło wypłaty.

Od dłuższego czasu polski przemysł budowlany znajduje się w bardzo ciężkiej sytuacji finansowej, która ostatnio przybrała szczególnie ostre formy. Dość powiedzieć, że w ciągu ostatnich kilku tygodni aż 6 dużych i na pozór dobrze prosperujących przedsiębiorstw budowlanych znalazło się w trudnościach płatniczych. Kryzys dotknął również jedno z najważniejszych i najbardziej zasłużonych w Polsce przedsiębiorstw, Polskie Towarzystwo Budowlane, które stało przed groźbą upadłości.

Dnia 7. b. m. odbyło się informacyjne zebranie wierzycieli Polskiego Towarzystwa Budowlanego, na którym Zarząd Towarzystwa zaproponował wierzycielom zaspokojenie ich pretensyj w wysokości 40% wierzytelności. Po wyczerpującej i dość gorą-

cej dyskusji wyłoniono komisję celem zbadania istotnego stanu finansowego Towarzystwa i wejścia w porozumienie z temi bankami, które finansują roboty Towarzystwa. W skład komisji weszli pp.: mec. Chabielski (przewodniczący), Borowik, Mozenkis, Ostrowski i inż. Zalewski (sekretarz).

Ostatnie przesilenia wśród polskich przedsiębiorstw budowlanych winny nareszcie otworzyć oczy czynnikom miarodajnym na niezwykle groźną sytuację w tym przemyśle i na potrzebę obmyślenia środków zaradczych. Nie chodzi tu bowiem o los tego czy innego towarzystwa, lecz o jedną z najważniejszych gałęzi naszego przemysłu, którego kryzys może ujemnie wpłynąć na ogólną sytuację gospodarczą państwa.

Wzrost zapotrzebowania na porcelanę

Konkurencja. — Niedostateczna produkcja krajowa. — Brak galanterji porcelanowej.

W handlu porcelaną dużych wahań w obrotach już od dłuższego czasu nie ma. Wyrazicielem tego jest bodajby stosunkowo mała ilość protestów weksli, oraz kilka zaledwie drobnych upadłości.

Od pewnego czasu zwiększyło się zapotrzebowanie na porcelanę. Tłumaczy się to tem, że ceny na wyroby z porcelany pierwszej potrzeby są stosunkowo niskie, jak również sam poziom zapotrzebowania

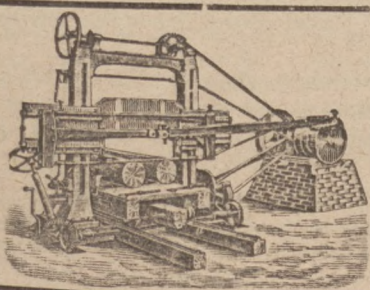
kupujących jest o wiele wyższy niż w latach ubiegłych. Świadczy to o pewnem zwiększeniu się dobrobytu u konsumenta.

Obroty w stosunku do lat ubiegłych zwiększają się na korzyść konsumenta, na co wpłynęła duża konkurencja kupców, którzy, zmuszeni do obniżenia cen na wyroby, dążą do zwiększenia obrotów przez kontentowanie się mniejszymi zyskami. Wytwór-

UNIA

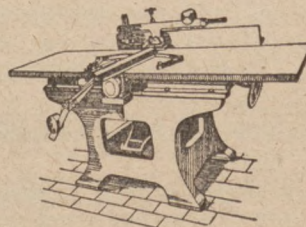
ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN

Oddz. C. BLUMWE i SYN Tow. Akc. BYDGOSZCZ

TRAKI

oraz
WSZELKIE MASZYNY
do
OBRÓBKI DRZEWA

Prospekty
i kosztorysy
bezpłatnie.

PRZEDSTAWICIELSTWA:

Warszawa, Lwów, Poznań,
Wilno, Kraków, Łódź, Gdańsk,
Bukareszt, Konstantynopol,
Rio de Janeiro.

Na żądanie
wizyty
inżynierów.

6663

czość krajowych fabryk nie pokrywa zapotrzebowania rynku wewnętrznego, z tego powodu fabryki czeskie, a wchodzi one tylko w rachubę, mają u nas duży zbyt swych wyrobów. Konkurują one z fabrykami krajowymi nie tyle gatunkiem towaru, ile dogodnymi warunkami kredytowymi (kredyt 5–6-miesięczny). Z tej przyczyny mamy wielki plus, gdyż fabryki krajowe starają się ulepszać swe wyroby i doszły już do bardzo dobrych rezultatów. Kredyt w tej branży waha się od 3–4 miesięcy, pół roku temu dochodził do 5-ciu miesięcy.

Porcelana zagraniczna coraz więcej zaczyna być przez poważne krajowe firmy traktowana jako pół-fabrykat. Istnieje u nas szereg większych i mniejszych malarni, które na miejscu dekorują serwisy niegorzej od zagranicznych konkurentów.

W kraju jest odczuwany pewien brak galanterii porcelanowej, której źródłem produkcji były i są Niemcy. Fabryki porcelany innych krajów w tej dziedzinie nie mogą z nimi konkurować, gdyż wytwórczość ta związana jest z wielkimi kosztami, a popyt nie jest wielki. Polskie fabryki również nie robią żadnych starań w tym kierunku, gdyż nie mogą nawet podoląć wewnętrznemu zapotrzebowaniu na porcelanę pierwszej potrzeby. Galanterii porcelanowej z Niemiec nie sprowadzamy; niewielkie jej ilości idą do nas z Czechosłowacji.

Zasady badania gliny przy zakładaniu cegielni

Cegielnictwo należy do tych gałęzi przemysłu, które muszą przerabiać surowiec, znajdujący się na miejscu, to też założenie nowej cegielni wymaga rzetelnego, fachowego rozpatrzenia wszelkich właściwości pokładów gliny. Wówczas tylko, jeśli jeszcze przed rozpoczęciem budowy zorientujemy się we właściwościach danej gleby, można być pewnym, że przedsiębiorstwo, któremu poświęcić mamy znaczny kapitał, będzie naprawdę rentowne i zapewni dobre zyski.

Dwa zasadnicze wymogi stawiamy pokładom gliny. Pierwsze, aby glina nie zawierała składników szkodliwych (jak margiel itp.) drugie, aby wielkość pokładów była co najmniej dostateczna do zamortyzowania kapitału zakładowego w określonym czasie.

Badanie pokładów gliny odbywa się zapomocą wierceń albo wykopów. Po planowym przewierceniu całego badanego terenu przystępuje się do obliczenia masy pokładu na podstawie wykreślonego rysunku profilowego. Jeśli pokłady nie są głębokie, można badać ich objętość przez wykopy.

Ze wszystkich odmian gliny, ukazujących się w poszczególnych warstwach, bierze się próby, które poleca się zbadać w specjalnych laboratorjach. Badania te mają zadanie zbadać, czy glina nie zawiera składników szkodliwych, i czy wogóle nadaje się do fabrykacji.

Badanie objętości pokładów to rzecz, o której najczęściej za mało się myśli, i w kwestji tej aż nazbyt często można się spotkać z zadziwiającą beztroską i nieoglednością zainteresowanych przemysłowców. Kardynalnym punktem przy zakładaniu cegielni powinno być dokładne poznanie terenów glinianych i obliczenie na jak długi okres przy zamierzonej produkcji posiadane zapasy gliny wystarczą.

Wymieniony okres winien wynosić dla cegielni mniejszych co najmniej 30 lat, dla średnich najmn. 50 lat, dla większych od 50 lat wzwyż. Za podstawę do obliczenia rocznego zapotrzebowania gliny przyjmuje się, że na 1000 cegieł potrzeba 3 m³ gliny (w pokładzie), dla dachówek 1.5 m³, dla pustaków zależnie od formy i grubości ścian ca 2 m³.

Dla przykładu przyjmijmy obliczenie potrzebnego terenu dla cegielni o 3.000.000 rocznej produkcji cegieł. Roczne za-

Wszelkie materiały budowlane

jak :

**cement, wapno budowlane
i hydrauliczne, cegłę,
gips, żłoby glazurowane
gwoździe, smołę, lepnik, łupek
naturalny, papę dachową,
dachówkę azbestowo-cementową
„Eternit“**

**specjalną papę asfaltową „Korolit“
„Kastor“ płyn izolacyjny przeciw
wilgoci i przeciekaniu wody
oraz wszelkie inne artykuły w za-
kres budownictwa wchodzące**

dostarcza :

**„MATERJAŁ BUDOWLANY” TOW. AKC.
W POZNANIU**

UL. SEW. MIELŻYŃSKIEGO 23 (dom Strzechy Budowniczych)

TEL. 29-76 i 38-74

ODDZIAŁ w BYDGOSZCZY
ul. Florjana 8, tel. 20-18

ODDZIAŁ w TORUNIU
ul. Żeglarska 27, tel. 643

BIURO SPRZEDAŻY w GRUDZIĄDZU
ul. Ogrodowa 23, tel. 950

5997

potrzebowanie wynosi $3.000 \times 3 = 9.000 \text{ m}^3$ a dla 50-letniego okresu amortyzacji $9.000 \times 50 = 450.000 \text{ m}^3$. Jeśli przyjmijmy grubość pokładu 4 m., wtedy potrzebna powierzchnia gruntu wynosi $450.000 : 4 = 112.500 \text{ m}^2 = 11.25 \text{ ha}$ czyli 45 morgów magd.

Obliczenie staje się bardziej skomplikowane, gdy w terenie występuje tłusty il. wtedy musimy uwzględnić stopień schudzenia.

Ze względu na swą masywność pokłady te przedstawiają się korzystnie, jednakże w obliczeniu musimy wychodzić z założenia, że potrzebna nam jest określona ilość piasku, który jest potrzebny do schudzenia zbyt tłustej gliny. Zważyć tu trzeba, że brak własnego piasku postawiłby cegielnię w bardzo trudnym położeniu.

Racjonalne badanie terenów glinianych należy więc, jak widzimy, do zadań niełatwych. Sam układ terenu i zmienne uwarstwienia utrudniają do tego stopnia orientację, że do przeprowadzenia badań potrzebna jest fachowa ręka i duży zasób doświadczenia. Ponieważ jest to rzecz podstawowa, nie należy sprawy tej lekceważyć ale powierzać ją poważnym specjalistom.

K.

Po zawarciu prowizorium drzewnego

Z chwilą zawarcia prowizorium drzewnego sytuacja na rynku drzewnym została w pewien sposób unormowana. Poziom cen w przewidywaniu ograniczonej podaży drzewa jest dość wysoki.

Transakcje d zewne w lasach prywatnych są dość ożywione; w lasach państwowych rozpoczął się szereg licytacji. Spodziewane jest dokonanie znacznych transakcyj.

Podobnież z Niemiec donoszą, że zawarcie prowizorium wpłynęło na uspokojenie na rynku, oraz na usunięcie gwałtownych wahań i rozbieżności cen.

Z rynku materiałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERIAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 14. 2. Firma Gustaw Glaetzner, Centrala materiałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murarskie „łłówki” za tysiąc sztuk 70,00 zł, loco cegielnia; cegły murarskie tonówki za tysiąc sztuk 75—85 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150,— zł loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 3,80 dla odszrzedawców, a 4,00 dla konsumentów loco Wapienna lub Piechcin; cement portlandzki loco Poznań przy dostawie wagonowej za 100 kg. bez opakowania 8,95 zł, loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3,40 zł, za worek papierowy 0,55 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 22,00 zł; za beczkę 200 kg. 24,00 zł; za worek 50 kg. 6,75 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2,60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 12,00 zł; papa dachowa m. kw. nr. 80 — 1,10 zł; nr. 100 — 0,90 zł; nr. 125 — 0,75 zł; nr. 150 — 0,65, nr. 200 — 0,50 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3,00 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. zwyżki; smoła destylowana za 100 kg. brutto za netto 35,00 zł; lepik za 100 kg. brutto za netto 34,— zł; trzcina sufitowa w wałkach po 20 Okw. m. z drutem cynkowanym za wałek 4,50 zł; z drutem żarzonym 4,20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny odpowiednio niższe.

Kielce, 13. 2. Ceny za 100 kg. loco stacja załadownicza łącznie z załadowaniem bez opakowania. Wapno do bielenia 4,50, grube budowlane 4—4,20, mielone nawozowe 4,80—5, cement krzemowy do tynkowania 5,50, wapno hydrauliczne 6, kamień wapienny mielony dla rolnictwa 2,80—3. Tłuczeń na nory i do betonu 0,40, kamień wapienny marm. 0,60, cegła maszynowa 80 za 1000 sztuk.

Katowice, 13. 2. Zapotrzebowanie na cegłę mimo martwego sezonu dosyć ożywione. Cegielnie otrzymują już zamówienia na późniejsze dostawy w sezonie. Cena za 1000 sztuk loco wagon cegielnia zł 65.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 13. 2. Firma Ch. Grün i Synowie w Warszawie, Nalewki nr. 11, notuje za 1 kg. następujące ceny zasadnicze w złotych: blacha miedziana 4,40, blacha mosiężna 3,70, blacha aluminiowa 6,75, pręty mosiężne 3,60, pręty miedziane 4,70, ceny orientacyjne: cyna Banka lub Straits 11,75, antymon 2,35, ołów hutniczy 1,15.

Warszawa, 13. 2. Ceny odlewów ze stopów specjalnych. Koło odlewni metali półszlachetnych notuje za 100 kg. w zł następujące ceny odlewów ze stopów specjalnych, przepisanych przez Ministerstwo Kolei żelaznych dla taboru P. K. P. Bronz panewkowy VII 520 zł., osprzetowy VII 489 zł., fosforowy VII 525 zł., mosiądz VIII 381 zł. Cena odlewów z metali półszlachetnych, notowano: armaturę mosiężną 4,50, armaturę brązową 5,50, fosforbrązowe 6,15, odlew mosiężny galanteryjny 6,60 zł. Ceny powyższe za 1 kg. loco fabryka bez opakowania za gotówkę. Ceny odlewów glinianych. Warszawskie odlewnie notują ceny surowych odlewów glinianych (aluminowych) od 10 do 16 zł za kg. Cena odlewów drobnych i skomplikowanych dochodzi do 30 zł. za kg.

Warszawa, 13. 2. Cena odlewów żeliwnych. Podług notowań Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych cena odlewów żeliwnych surowych dla Warszawy wynosi od dnia 1. 8. 1928 od 0,68 zł. do 1,40 zł. za 1 kg. loco fabryka. Ceny rur żeliwnych. Centralne biuro sprzedaży Polskich Odlewni Rur w Warszawie notuje następujące ceny w zł. za 100 kg., obowiązujące do odwołania: Rury wodociągowe (stożące lane) zł. 58,50 plus dopłata rozmiarowa. Fasony zależnie od typu i rozmiaru od zł. 13 do 25 drożej za 100 kg. Ceny powyższe należy rozumieć franco wagon stacja załadowania przy pełnowagonowych zamówieniach.

Warszawa, 13. 2. Ceny hurtowe w zł. (podług danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi”). Za 1 tonę franco wagon stacja załad. Surówka „Starachowicka” (franco wagon huta) Nr. 0 205, Nr. 1 200, Nr. 2 195.

Warszawa, 13. 2. „Elibor” i S-ka Akc. Handlowo-Przemysłowa, Ł. J. Borkowski, Warszawa, Mazowiecka 11, notuje następujące ceny loco skład (w zł. za 1 kg.): Cyna Banca 14,80, aluminium 5,10, ołów 1,40, blacha cynkowa 1,70, blacha ocynowana 1,20, blacha dachowa żelazna 0,99, żelazna 0,47, belki 0,52, hufale 31 za skrzynię, cement 20,50, za beczkę, cegła ogniotrwała 0,22 za 1 sztukę, karbid 68 za 100 kg. Węgiel górnośląski gruby i kostka zł 44 za tonę.

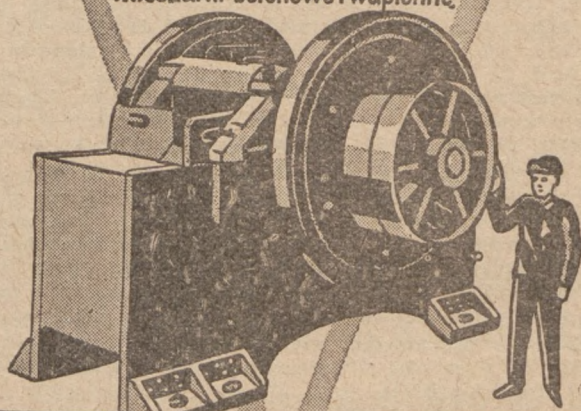
Katowice, 13. 2. Zbyt blachy cynkowej słaby, sygnalizowane są jednak na sezon większe zamówienia. Ceny loco huta (w funtach szt.): przy zamówieniach do 5 ton — 36,10, ponad 5 ton do 30 ton — 35,10, ponad 30 ton — 35.

Katowice, 13. 2. Syndykat Polskich Hut Żelaznych notuje za tonę franco huta. Żelazo sztabowe — cena zasadnicza zł. 350, żelazo formowe (do włącznie N. P. 24) 350, żelazo formowe (NP. 26 i po-

GASPARIEGO

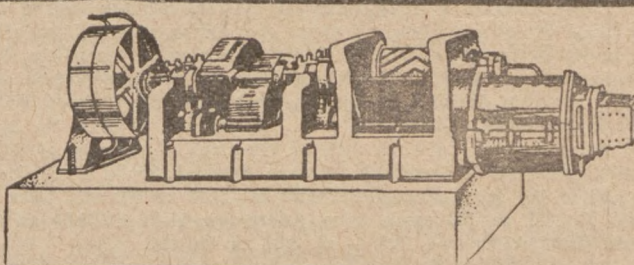
wysoko wydajne
łamacze szczekowe,
łamacze stożkowe,
łamacze walcowe,

Sortownice
do największych wymiarów,
płuczki do piasku i żwiru,
mieszarki betonowe i wapienne.

DR. GASPARY & CO

Markranstädt koło Lipska, katalog Nr. 1 na żądanie bezpłatnie

Dostarczamy wprost z naszej fabryki

w Łagiewnikach, Górny Śląsk

według oryginalnych konstrukcji
znanej na całym świecie firmy

RICHARD RAUPACH, GÖRLITZ (Niemcy)

wszelkie maszyny cegielniane

i części zapasowe

do wyrobu cegieł, dachówek wszelkiego rodzaju,
cegieł szamotowych, rur glinianych,
rur drenowych i t. d. 6912

Ryszard Raupach

Sp. z ogr. ocp.

Przedstawiciel: Inż. W. Robiński, Poznań
ul. Słowackiego 25

Wystawiamy

na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

nad) 390, bednarka garaca walcowana 422,50, zelazna uniwersalna 390, blacha gruba (5 mm.) 525, drut walcówka (w jakości handlowej) 397,50, podkłady do rozjezdnic (niedziurkowane) 525, zwykłe łupki płaskie 490, łupki klinowe 515, podwójne łupki klinowe 532,50, podkłady równe 472,50, podkłady pochylone 525, płyty hakowe 820, łupki 980, prowadnice (walcowane) 462,50, szyny klinowe (nieobrobione) 462,50, szyny (poniżej 100 mm. wysokości) zł. 385, do tego podkłady 462,50, łupki płaskie 462,50, łupki klinowe 515, podkłady 462,50, blacha do cynkowania dostarcza się w stanie żarzonem bez specjalnej dopłaty za żarzenie, przy innych natomiast zamówieniach na cienkie blachy żarzone dolicza się następujące dopłaty: przy 1 do poniżej 5 mm. 10.345 proc., 0,875 mm. — 5,36 proc., 0,75 mm. — 4,68 proc., 0,625 mm. — 0,04 proc., 0,562 mm. — 4,05 proc., 0,50 mm. — 6,32 proc., 0,43 mm. — 1,88 proc., 0,375 mm. — 0,58 proc. Za blachy o grubościach nie wymienionych w powyższym zestawieniu liczy się sąsiednią wyższą dopłatę. Cenę blach 2 razy dekapowanych (efektrywne) za 1 t. grubość: 0,32 do poniżej 0,35 mm. — Ł 25,10, 0,35 do poniżej 0,37 mm. — Ł 23,10, 0,37 do poniżej 0,40 mm. — Ł 22,05, 0,40 do poniżej 0,43 mm. — Ł 22, 0,43 do poniżej 0,50 mm. — 21,15, 0,50 do poniżej 0,55 mm. — Ł 21,10, 0,55 do poniżej 0,62 mm. — Ł 21,05, 0,62 do poniżej 0,75 mm. — Ł 21, 0,75 do poniżej 0,87 mm. — Ł 20,15, 0,87 do poniżej 1 mm. — Ł 20,10, 1 do ponad 11 mm. — Ł 20,05. Za blachy okrągłe i półokrągłe dochodzi do powyższych cen nadpłata (Tiefsstanzbleche) dolicza się 10 proc. Blachy 1 raz dekapowane kosztują o Ł 3 za tonę mniej, niż blachy 2 razy dekapowane. Do cen tych dla hurtowników dolicza się 2 proc.

Warszawa, 13. 2. Dom Handlowy A. Gepner, Grzybowska 27 w Warszawie notuje następujące ceny za 1 kg.: cyna Banka w blokach zł 11,50, ołów hutniczy zł 1,15, cynk hutniczy zł 1,40, antymon zł 2,25, aluminium zł 4,40, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1,68, blacha miedziana 4,80, blacha mosiężna 3,80—4,80.

Katowice, 13. 2. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.), oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwa dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł. loco stacja wysyłająca.

PORCELANA TECHNICZNA.

Ceny na rynku wewnętrznym pozostają bez zmiany od dłuższego czasu. Obecnie konjunktura jest słaba. Spodziewane jest ożywienie w tej gałęzi handlu w okresie letnim, w sezonie zakupów na jesień. Transakcje porcelaną elektrotechniczną do montowania robione są z fabrykami na cały rok po cenach, odpowiadających cenom wyrobów zagranicznych, z uwzględnieniem cła. Po ostatniej niższej cła, produkcja krajowa spotyka na rynku wewnętrznym silną konkurencję ze strony wyrobów czeskich, których ekspansja szczególnie skierowana jest na rynek polski. Firma „Gotowe”, reprezentująca wyłącznie wyroby krajowe, notuje następujące ceny: Izolator Nr. 1 zł. 2,33 za sztukę, Izolator Nr. 2 zł. 1,17 za szt., Izolator Nr. 3 zł. 0,70 za szt., Fajki 9 mm. zł. 9,63 za 100 sztuk, — 11 mm. zł. 17,85 za 100 szt., fajki 13,5 mm. zł. 25,45 za 10 sztuk. Gałki plecionkowe zł. 3,60 za 100 sztuk. Rozetki sufitowe zł. 22,45 za 100 szt., fajka do radjo zł. 9,77 za 100 sztuk, gilzy reformowe 11-ka zł. 3,09 za 100 sztuk. Gilzy reformowe 13,5 — zł. 3,87 za 100 szt.

ZŁOTY W DNIU 13 LUTEGO 1929 R.

Gdańsk przekaz 57,74—57,89, gotówka 57,77—57,92, Berlin przekaz na Warszawę 47,125—47,325, na Katowice 47,125—47,325, na Poznań 47,125—47,325, gotówka grube 47,025—47,425, Zurych przekaz 58,30, Londyn przekaz 43,30, Bukareszt przekaz 1840, Budapeszt gotówka 64,10—64,40, Praga przekaz 378⁷/₈, Medjolan przekaz 214,75.

Wysokowartościowe, dobropalone wapno budowlane

w kawałach jak też wapno młatkowe
i nawozowe dostarcza natychmiast koleją
oraz kolejką wąskotorową, loco wapiennik
Nakło Śląskie

The Henckel von Donnersmarck-Beuthen
Estates Limited
w Tarnowskich Górach, Górny-Śląsk.

6250

Gustav Ewald

G. m. b. H.

Cüstrin-Neustadt

SIKAWKI i przybory pożarnicze. SIKAWKI ręczne i motorowe wszystkich wielkości.

Nowość!

Motorowa pompa do brudnej wody

o wydajności do 2400 litrów na minutę

Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze
ADAM KRYSIEWICZ
Poznań, św. Marcin 16-17

6680

Materiały budowlane wszelk. rodzaju poleca
GUSTAW GLAETZNER

Centrala Materiałów Budowlanych i Dachówek
POZNAŃ 3 Mickiewicza 36 zał. 1907 r.
Tel. 6580 adr. telegraf. „Dachgluetzner” - Poznań.

Mathias Paulus

KATOWICE, ul. Słowackiego 13

Specjalna budowa pieców gazowych
ceramicznych, wapiennych i butelicznych.

Szybka i tania budowa, duża oszczędność w opale i nader ekonomiczna i łatwa obsługa. Zupelna gwarancja solidnego wykonania. Poprawa pieców wadliwie postawionych.

5728

Gen. Przedst.: Inż. W. Bańkowski
WARSZAWA, ul. Matejki 10, tel. 402-80.

Żądajcie broszury o zaletach wypału gazowego.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedyne na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codiennej korespondencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł., które za zapytanie będzie następnie ogłaszane aż do wyczerpania oferty. Firmy zaś, zgłaszające się za zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł. Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dostarczyć jakiegokolwiek obiekty zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwyżej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.

UPRASZA SIE O PODANIE ADRESU:

Nr. 4334. firmy, dostarczającej łaźnie (parnie) pokojowe w formie szafek, w których się siedząco nagrzewa; źródłem ciepła w nich jest spirytus tak zw. Krutztermalbad.

Nr. 4356. fabryki, wyrabiającej korki koronne do butelek (Kronenkorken).

Nr. 4361. firmy, dostarczającej pastę do srebrzenia na zimno przez nacieranie metalu cynkowego i cynowego.

Nr. 4388. fabryki, wyrabiającej żelazno-lane niecki do mieszania mięsa; wewnątrz emaljowane lub szlifowane z powłoką ochronną przeciw rdzy (bez podstawy).

Nr. 4401. fabryki krajowej, dostarczającej glazurę na kafle.

Nr. 4410. firm, dostarczających patentowych spinaczy śrubkowych oraz innych dla potrzeb bielizniarstwa.

Nr. 4474. firmy krajowej, wyrabiającej wiertarki kołodziejskie do piastów (Nabenbohrmasch.).

Nr. 4483. fabryki, wyrabiającej tarcze zegarowe (Zifferblatt) do hektaromierzy.

Nr. 4503. krajowej fabryki, dostarczającej klucze do zamków do szaf i szuflad.

Nr. 4519. fabryki krajowej, wyrabiającej płomby ołowiane z drutem.

Nr. 4529. firmy, dostarcz. koneweczki „Frenkla“.

Nr. 4530. firmy, dostarczającej baseny emaljowane.

Nr. 4539. fabryki lub hurtowni, dostarczającej pluskiwki stalowe, mosiądzowane z napis. „Lavit“.

Nr. 4547. firmy, dostarczającej patentowane amerykańskie automatyczne krążki do firanek (Springroller t. zw. Shpring Skade Roller Excelsior).

Nr. 4548. firmy, dostarczającej biczyska kręczone (t. zw. Echte Friester Peitschenstöcke).

Nr. 4564. Fabryki krajowej najdoskonalszych radioaparatów.

Nr. 4565. Fabryki zagranicznej, mającej generaln. przedst. w Polsce na najdoskonalsze radioaparaty.

Nr. 4567. Czem spajać zbite części porcelany, izolatory do przewodów elektr. pod naciskiem 500 kg.?, co to jest za materiał i skąd go się sprowadza?

Nr. 4569. Kraj. fabryki, która wydusza żelazną blachę 10 proc. z cilićum domieszanem na transformatory i gdzie można nabyć te blachy.

Nr. 4570. Firmy, która prowadzi nagrobki i płyty granitowe hurt., wzgl. fabrycznie.

Nr. 4572. Fabryki, wyrabiającej mechaniczne prasy do płyt cementowych, t. zw. prasę z dźwignią kolankową do wyrobu płyt, wielkości 300 × 300 mm.

Nr. 4573. Fabryki, wyrabiającej filter ocynowany do pomp.

Nr. 4574. Fabryki, wyrabiającej masowo blaszane skrzynki do radioaparatów.

Nr. 4580. Firmy, dostarczającej bednarki zimno walcowane z jednej strony karbowane (nacinane w dowolnych wzorach), grubość około 1,3 do 1,5 mm., szerokość 33 mm.

Nr. 4582. Firmy, dostarczającej oliwiarki blaszane.

Nr. 4584. Fabryki, wyrabiającej lakierowane kłamy krążkowe.

Nr. 4614. fabryki, dostarczającej maszyny do wyrobu obuwia „Ago“ ewtl. przedstawiciela na te maszyny.

Nr. 4618. firmy, która ma zapotrzebowanie na masowe odlewy t. zw. legi (biały aliaż) taniej o 40 % od innych odlewów metalowych, czysto odlane i mają odporność odlewów żeliwnych.

Nr. 4621. odlewni, która wyrabia trójnożniki.

Nr. 4622. firmy, dostarczającej lżejsze pługi motorowe na teren górzysty możliwie z zapędem ropnym.

Nr. 4624. firmy, która wyrabia druty, czyli zamknięcia z drutu, do korków fajansowych lub firmy, która dostarcza maszyny do wyrobu tych zamknięć.

Nr. 4628. firmy, dostarczającej w większej ilości pierścienie tłokowe (Kolbenringe) do samochodów.

Nr. 4629. fabryki, dostarczającej ośrubowania z blachy bielonej dla opakowań blaszanych (Verschraubungen aus Weissbl. für Blechembalagen).

Nr. 4631. firmy, dostarczającej niklowaną blachę cynkową, 0,3—0,4 mm. gruba.

Nr. 4633. firmy, która reperuje zużyte żarówki do światła elektrycznego.

Nr. 4635. fabryki, która wyrabia pośpieszne prasy funierowe (Schnelfournierpresse) 1×2 mtr.

Nr. 4636. fabryki, wyrabiającej mosiężne i niklowe okucia do łóżek żelaznych.

Nr. 4637. fabryki, wytwarzającej fornieri w płytach dla masowej fabrykacji skrzynek pocztowych.

Nr. 4638. firmy, wyrabiającej kleszcze drewniane do chomąt.

*

Nr. 4617. Pewna firma pragnie eksportować wialnie do czyszczenia zboża i prosi o podanie firm, mających zapotrzebowanie na takowe.

Przy zakupach prosimy powoływać się na
„RYNEK METALOWY I MASZYNOWY“

Magistrat miasta Kórnik, Woj. Poznańskie, ogłasza

PRZETARG OFERTOWY

na położenie chodników w ulicy Poznańskiej i Średzkiej według nowego planu regulacyjnego z dostawą na miejsce potrzebnych materiałów, a w szczególności: 2300 m² krawężnika prostego, 150 m² krawężnika łukowego na wjazdy, 2750 m² płyt betonowych zwykłych, 250 m² płyt betonowych na wjazdy (kamienie na zaprawie cementowej), 1100 m³ ostrego piasku, 100 m³ rur cementowych średnicy 35 cm. do przepustów i 10 gułgów, oraz wykonanie robocizny, a w szczególności: rozbiorę starego bruku 12000 m² i kamienie ułożyć w regularne figurki, założenie krawężników prostych i łukowych 2450 m², ułożenie płyt betonowych zwykłych i na wjazdy 3000 m², wybrukowanie reszty chodników z kamieni, wydobytych z rozbiórki 9000 m² na podłożu piasku, założenie 10 gułgów i pod chodniki 100 m³ rur cementowych; podłoże dostosować ściśle do planu regulacyjnego i w razie potrzeby brakującą ziemię dostawić.

Powyższe cyfry mogą ulec zmianie przy wykonywaniu pracy i to zniżyć, wzgl. wyższe do 10 proc.

Reflektanci zechcą złożyć szczegółowe oferty w zamkniętych kopertach z napisem: „Oferta na położenie chodników” do Magistratu w Kórniku, w terminie do 28 lutego 1929 r., do godziny 12 przy równocześnie złożeniu w Głównej Kasie Miejskiej w Kórniku 500 zł wadium, oraz dostawić próbki wszelkich materiałów.

Kórnik, dnia 6 lutego 1929 r.

Magistrat:

(—) T. Woźniak, burmistrz.

PRZETARG.

Starostwo Krajowe Pomorskie Toruń, ul. Mostowa 13, ogłasza publiczny przetarg ofertowy na urządzenie instalacji ogrzewania centralnego (wodnego), w pawilonie dla wychowanków w Pomorskim Zakładzie Poprawczym w Chojnicach.

Projekty urządzeń, warunki techniczne i przetargowe można przejrzeć w Wydziale Budownictwa Toruń, Mostowa 13, pokój 14. Tamże można nabyć również ślepy kosztorys.

Oferty należy składać do dnia 25 lutego 1929 r., godz. 12, w Wydziale I. Do oferty należy dołączyć kwit na wpłacone w Kasie Głównej Starostwa Krajowego Pomorskiego wadium w wysokości 1000 (tysiąc) złotych.

Starostwo Krajowe Pomorskie zastrzega sobie prawo oceny i dowolnego wyboru złożonych ofert.

Starosta Krajowy Pomorski

(—) Dr. Wybicki.

PRZETARG

na urządzenie instalacji ogrzewania centralnego (wodnego), w pawilonie dla wychowanków w Pomorskim Zakładzie Poprawczym w Chojnicach.

Projekty urządzeń, warunki techniczne i przetargowe można przejrzeć w Wydziale Budownictwa Toruń, Mostowa 13, pokój 14. Tamże można nabyć również ślepy kosztorys.

Oferty należy składać do dnia 25 lutego 1929 r., godz. 12, w Wydziale I. Do oferty należy dołączyć kwit na wpłacone w Kasie Głównej Starostwa Krajowego Pomorskiego wadium w wysokości 1000 (tysiąc) złotych.

Starosta Krajowy Pomorski:

(—) Dr. Wybicki.

PRZETARG.

Urząd Wojewódzki Dyrekcja Robót Publicznych w Krakowie ogłasza niniejszym przetarg ofertowy na wykonanie urządzeń mechanicznych w centralnej kotłowni przy Klinice Ginekologiczno-polożniczej U. J. w Krakowie na następujących warunkach:

Oferty składać należy w zapieczętowanych kopertach najpóźniej do dnia 4 marca 1929 do godziny 10-ej w Biurze Naczelnika Oddziału Budowlanego Dyrekcji Robót Publicznych — Kraków — Rynek Główny — Krzysztofory, II p.

Koperty zaopatrzone być winny w napis: „Oferta na urządzenie mechaniczne kotłowni w Klinice Ginekologiczno-Polożniczej w Krakowie”.

Otwarcie ofert nastąpi o godzinie 11-tej rano, dnia 4 marca br.

PRZETARG.

Urząd Wojewódzki, Dyrekcja Robót Publicznych w Krakowie ogłasza niniejszym publiczny przetarg ofertowy na dostawę:

1. urządzenia wewnętrznego (mebli),

2. posadзки parkietowej i podłogi okretowej

do budowy gmachu Sądu Okręgowego w Tarnowie.

Warunki szczegółowe i ogólne przetargu przeglądać można w Oddziale III Budowlanym Dyrekcji Robót Publicznych w Krakowie, Rynek Główny, Krzysztofory II piętro, pokój nr. 8 — gdzie można również nabyć formularze przetargowe za zwrotem kosztów ich sporządzenia w kwocie zł 5.

Oferty o cenach stałych sporządzone ściśle według obowiązujących przepisów, należy składać w Biurze Naczelnika Oddziału Budowlanego Dyr. Rob. Publ. w Krakowie w terminie do dnia 20 lutego 1929 do godziny 10-tej. Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu o godzinie 11-tej.

Za wojewodę:

Inż. Henryk Dudek w. r.

Dyrektor Robót Publicznych

PRZETARG.

Ministerstwo Komunikacji zawiadamia o przetargu ofertowym, który odbędzie się dnia 19 lutego 1929 r. o godz. 11-ej na sprzedaż starej miedzi.

Szczegółowe ogłoszenia zamieszczone są w „Monitorze Polskim” nr. 22 z dn. 26. I. i „Epoce” nr. 25 z dn. 25. I. 1929 r.

PRZETARG.

Komitet Budowy gmachu dla Urzędu Poczto-Telegraficznego Radom I, ogłasza niniejszym przetarg nieograniczony na wykonanie robót instalacji ogrzewania centralnego wodnego, wentylacji mechanicznej, kanalizacji i wodociągów w budynku central telefonicznych Urzędu Pocz.-Tel. Radom I.

Oferty w kopertach zalakowanych z napisem „Na instalację w budynku central telefonicznych w Radomiu”, należy składać w biurze Komitetu Budowy w Lublinie, ul. Szopena nr. 9, pokój nr. 24, do dnia 21 lutego 1929 r. do godz. 12-tej.

Ślepe kosztorysy i objaśnienia można otrzymać w biurze Komitetu Budowy w Lublinie, ul. Szopena nr. 9, pokój nr. 24, za zwrotem kosztów sporządzenia w kwocie 10 zł.

Przewodniczący Komitetu:

(—) Inż. Kaniowski.

PRZETARG.

Komitet Budowy przy Urzędzie Poczto-Telegraficznym w Ostrowcu Kieleckim ogłasza przetarg nieograniczony na wykonanie robót budowlanych przy budowie budynku gospodarczego dla tegoż Urzędu.

Oferty w kopertach zalakowanych z napisem: „Budowa budynku pocztowego w Ostrowcu” składać należy w biurze Komitetu Budowy do dnia 20 lutego b. r. do godz. 12-ej.

Do oferty należy dołączyć kwit na wpłacone do kasy urzędu pocztowego w Ostrowcu wadium w wysokości 5 proc. oferowanej sumy. Projekty, warunki techniczne i ogólne przeglądać można w biurze Komitetu codziennie, za wyjątkiem świąt, w godzinach urzędowych, gdzie można otrzymać ślepe kosztorysy, warunki techniczne i ogólne.

Komitet zastrzega sobie prawo dowolnego wyboru oferty bez względu na cenę, oraz unieważnienie przetargu.

Przewodniczący Komitetu

(—) M. Morawiecki.

Zwierzchność gminna pow. miasta Radziechowa ogłasza

KONKURS

na budowę elektrowni kosztem oferenta z prawem eksploatacji przez czas umówiony. Rentowność zdaniem fachowców zapewniona. Związanie konsorcjum na miejscu niewykluczone. Zwierzchność gminna zastrzega sobie prawo wolnego wyboru ofert lub nieprzyjęcia żadnej z nich bez jakiegokolwiek odszkodowań na rzecz oferenta i zbadanie wniesionych ofert przez urzędowego eksperta.

Oferty należy wnosić do 1 kwietnia br.

Radziechów, dnia 31 stycznia 1929.

Burmistrz: wz.

Dr. Milgrom.

Sprzedaż, dzierżawy, personel, zastępstwa.

PRASA FILTRACYJNA

fabrykat firmy A. L. Dehne, Hala, Mod. IV. L.
Nr. 9, 18 komór 80×80 cm., mało uży-
wana, natychmiast do sprzedania Łask.
oferty do firmy 7068

SFINKS, Łódź, Kilińskiego 78

Rektyfikator i całkowite urządzenie gorzelniane
w doskonałym stanie sprzedam, mo-
żna oglądać w ruchu podczas tegorocznej kampanji. Zgłosze-
nia: **Kolomyja R. P. skrytka pocztowa 7. 7067**

1 ceglarka

o dziennej wydajności 24.000 szt. cegły.
1 ceglarka o dziennej wydajności 15.000
szt. cegły w bardzo dobrym stanie oraz
1 lokomobila o sile 45 KM tanio do
sprzedania.

Zgłoszenia przesłać do skrzynki pocztow. 35
w Grudziądzu

7056

Prądnica

27 K. W. (1000 obrotów/min.) 220 lub 2 x 110 Volt w bardzo
dobrym stanie, okazjynie na sprzedaż. Oferty **H. Zaleski,**
Poznań, Działuńskich 8. 7053

Motory elektryczne

od 1/2 do 200 P. S. nowe i używane — na każde napię-
cie, ma tanio do oddania 6887

ADOLF SUCHOLD, Biuro Inż., Gdańsk,
Brabank 22 Telefon 26627.

Lokomobile 90 K. M.

„Förster Magdeburg“, 9 atm., 1900 roku, 62 metry kwadrat.
powierzchni ogrzewania, po gruntownym remoncie korzystnie
sprzeda **Inż. Z. i J. KLOTZ**
Bydgoszcz, Grodka 30. Tel. 15-45.
6984

Z powodu likwidacji Spółki Akcyjnej „ARBOR“, Prze-
mysł Drzewny i Handel Materiałami Budowlanymi w Kaliszu

są do sprzedania dwie nieruchomości

1. w Kaliszu przy ulicy Kościuszki 24, nieruchomość
z budynkami i szopami przestrzeni 13.000 łokci;

2. w Skalmierzycach: nieruchomość: dom mieszkalny
dwupiętrowy, budynek po dużym tartaku i duży budynek po
mechanicznej stolarni, obszerna piwnica, budynek na składy,
duża szopa i bocznicza kolejowa, przestrzeń 1 hek. 50 ar.

Ponadto: Maszyna parowa na 80 koni, kocioł parowy
7.5 atm. kornwalijski dwu-plomieniskowy.

Wyroby stolarskie: koła pasowe bukowe, listwy o róż-
nych profilach, do drzwi, okien, podłóg i różnych innych
użytków, ramy do okien, drabinki pokojowe, sklepowe
i malarskie, śruby stolarskie, oprawy do pił, rysownice
i skrzynki żolnierskie.

Wyroby kołodziejskie: koła, piasty, dzwony, szprychy.
oraz różne części do wozów

Wyroby bednarskie: balje i taborety pod balje, wamien-
ki i zapas klepek; szopa z drzewa na rozbiórkę i różne
ruchomości.

CENY ZNIŻONE!

Wiadomość: w Banku Ziemi Kaliskiej, Kalisz, Al. Józefiny 9,
adresując: Kalisz, Zarząd Spółki Akcyjnej „ARBOR“, gdzie
reflektanci zechcą się zgłosić. 7045

Pilniki i świdry do metali,

nowe, pierwszorzędnych fabrykatów, różnych wymiarów, sprzedam za pół ceny
M. Broński, Poznań, ul. Nowa 6. Tel. 37-64 7054

MAŁA FABRYKA

maszyna rolniczych i narzędzi z dużą klientelą
i znacznymi zamówieniami korzystnie do odstąpienia, Niski
czynsz. Kontrakt najmu do 1939 r. Wygodne mieszkanie,
składy i warsztatowe pomieszczenia. Urządzenie i zapasy
muszą być przejęte drogą kupna. Mogą być również spół-
nicy z gotówką ok. 20.000 zł. Oferty do admin. „Rynku
Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 7015.

Baczność! Nadzwyczajna okazja!

Większa ilość

TARCZ SZLIFIERSKICH

od 40 mm. do 600 mm. Ø, również fasonowe po cenach
wyjątkowo niskich okazjynie do sprzedania. Łaskawe
zapytania do adm. „Rynku Metal. i Masz.“ pod nr. 7037.

Sprzedam tanio kompletny

G A T E R

rozmiar 600 mm. Zgłośz. do „Rynku Met. i Masz.“ pod nr. 7063.

Parowóz

normalnotorowy 2—3 osłowy, mocy około 250 KM. lub
lokomotywę silnikową na tor normalny, wypożyczymy
na 6 miesięcy. Szczegółowe oferty składać: 7003

Bolesław Markiewicz, Warszawa, ul. Sienkiewicza 4 m 15

Wydzierżawie poważnemu reŹlekt.

nowy gmach fabryczny

pięćkondygnacyjny, nadający się na każde cele, przy przystanku tramwajowym w **Bydgoszczy** — o przestrzeni 3600 m. kwadr. z własną elektrownią. Budynek najnowocześniejszy. Miesięczna dzierżawa równoważność 600 dolarów. Oferty do adm. „Rynku Met. i Masz.” pod nr. 7061.

Do wydzierżawienia

warsztat reparacji maszyn rolniczych z wszelkimi urządzeniami i 4 pokojem mieszkaniowym z powodu zmiany interesu natychmiast do objęcia. Do przejęcia potrzeba około 5000 zł. Zgłosz. do admin. „Rynku Metalowego i Maszynowego”, pod nr. 7055

Kierownik techniczny

pierwszorzędny fachowiec dla urządzenia i prowadzenia powstającej fabryki siekier, poszukiwany. Zgłoszenia do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 6949.

Na Powszechnej Wystawie Krajowej

ku uwadze Fim pozamiejscowych! Przyjmie funkcję

SPRZEDAWCY-ZASTĘPCY

w branży technicznej, obrabiarek, maszyn, motorów i artykułów żelaznych rzutki samodzielny kupiec. Referencje na żądanie. Uprasza się zgłoszenia kierować do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 7035.

Inżynier maszynowy

(polsko-niemiecki) z dobrymi poleceniami, obecnie na stanowisku jako kierownik techniczny i komercyjny w wielkiej fabryce maszynowej na Śląsku zmienia posadę. Łask. zgłoszenia pod „Siła” nr. 7065 do adm. „Rynku Metal. i Maszyn.”

HANDLOWIEC-TECHNIK

pierwszorzędna siła, z akademickim wykształceniem, dobrze ustosunkowany, obejmie

przedstawicielstwa

na Zachodnią Polskę tylko poważnych fabryk z branży maszyn, elektrotechniki lub automobilizmu. Ewnt. obejmie stanowisko **organizatora sprzedaży** i propagandy w związku z Powsz. Wystawą. Biura i składnica do dyspozycji. Zgłoszenia do administ. „Rynku Metal. i Masz.” pod nr. 7075.

„R. Met.”

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/4 str. 130 zł, 1/2 str. 75 zł, 3/4 str. 45 zł, 1 str. 25 zł, 1 1/2 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypu z wyrażonych fotografii po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się w markach niemieckich. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestiach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.

KUPNA

Baczność! Wyciąć i zachować! Baczność!

Kupuję WAGONOWO

kości, łom, żelazo, szmaty, szkło, jakoteż każdą ilość skór surowych wszelkiego rodzaju po najwyższych cenach dziennych. Oddaje wybrane szmaty do czyszczenia maszyn, kg. 30 gr. w belach po 100 kg.

IG. MANDOWSKI, Poznań

Grobla 3, Tel. 34-69

7069

Poszukuję używanego **motoru benzynowego** mocy 2 koni i **gwintarki** na śruby 3/8" do 1" włącznie. Zgł. do adm. „Rynku Metalowego i Maszynowego” pod nr. 7042

KOCIOŁ PAROWY

plamieniolowy, na 80-85 m² powierzchni ogrzewalnej ca. 10-12 atm. nacisku roboczego, w dobrym stanie, poszukuje

7076

MŁYN PAROWY, w Mogilnie

Tokarnie

do żelaza

używane, lecz w dobrym stanie, wysokość toczenia 200 mm, długość toczenia 1 1/2-2 metrów kupię. Zgłoszenia pod „Tokarnie” do Tow. Reklamy Międzynar. Sp. z o. o. j. r. Rudolf Mosse, Katowice, ul. Mickiewicza 4

7057

Kupimy

prasę filtracyjną

komorowa lub ramową o pojemności 600-1000 litrów, powierzchni filtrowania 50-80 m², o ciśnieniu roboczym 10 atm. z zamknięciem ręcznym lub hydraulicznym. Oferty wraz z możliwie dokładnym opisem nadsyłać należy do adm. „Rynku Metal. i Masz.” pod nr. 7044

Przy wszelkich transakcjach prosimy powoływać się na „Rynek Metalowy i Maszynowy”